

IMATGES

40
CTMS.

Any I • Núm. 3

25 de Juny 1930

SEMANARI GRÀFIC D'ACTUALITATS BARCELONA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ LLIBRERIA CATALONIA PLÇA CATALUNYA 17

MAURICI VILUMARA

Des de les golfes del Teatre del Liceu, convertides en el seu taller, Maurici Vilumara ha estat el gran continuador de la nostra escola d'escenografia. Mort després d'una llarga malaltia, deixa en els nostres escenaris la seva obra i als nostres escenògrafs el seu mestratge. El gloriós octogenari ha mort al cap de poc de rebre l'homenatge de Catalunya

**PERFUMERIA SELECTA
PARA CABALLERO**

AGUA DE COLONIA · EXTRACTO ·
LOCION · MASAJE · JABON ·
FIJADOR · BRILLANTINA ·
PASTA DENTIFRICA · POLVOS ·
TALCO · CREMA PARA AFEITAR ·
RHUM QUINA · CHAMPÚ · · · · ·

PREPARADO POR
APARTADO 239 *La Florida S.A.* BARCELONA

Senyor empresari:

*Abans d'adquirir un equip de
Cine Sonor, pensi que el*

"MELODION"

*és la marca que més instal·la-
cions té funcionant en tot
Espanya d'un sorollós èxit.*

Demaneu preus i detalls a

"MELODION"

Rosselló, 204

BARCELONA

La cuina ideal
a gas de benzina
sense pressió.

La darrera
novetat.

Desitjo agents.

A. KLAEBISCH - Claris, 69-71, A. tat 858 Barcelona

**LLIBRERIA
CATALONIA**

**Un bon llibre
és el millor
present en tota
època de l'any**

PLAÇA CATALUNYA, 17

Pilar Ruiz, la noia de Barcelona que s'assembla més a Greta Garbo

ELS directius de l'«A. P. de Cambrers» han organitzat una cursa de braus en la qual hi prengueren part, com a torejadors, alguns esportius i escriptors. Per a presidir la cursa, calia cercar alguna personalitat de tronc internacional. ¿Qui millor que Greta Garbo?

I aquí la història diu que li van enviar un cable a Hollywood i que Greta Garbo va contestar que delegava la noia de Barcelona que s'assemblés més a ella... Més val creure-ho que anar-ho a veure. La qüestió és que la revista «El Cine» i alguns elements de la Metro-Goldwin-Mayer organitzaren un concurs, a la recerca de la Greta Garbo barcelonina.

I la varen trobar. Es diu Pilar Ruiz.

Hem parlat amb ella i ens ha dit el següent:

—Sóc madrilenya. Tinc vint anys i he nascut al carrer de Velarde. Sóc batejada a l'església de Maravillas, o sia el barri més castís de Madrid.

—Vostè és artista, veritat?

—Per servir-lo. Ballarina i cançonetista, tot d'una peça. Vaig debutar al Teatre Maravillas, del meu barri, precisament el dia que Raquel Meller s'acomiadava del públic espanyol per marxar a París per molt de temps. Sentí una gran passió pel meu art. He treballat a Rio Janeiro, Buenos Aires, Xile, etc.

Pilar Ruiz parla el castellà amb un lleuger accent americà que li escau molt. És una noia de cabells daurats, molt bonica. Alta i prima, té una línia molt fina i la seva semblança amb Greta Garbo és realment extraordinària.

—A Barcelona — diu — vaig venir-hi únicament per treballar en unes funcions a Sabadell i a Figueres. I... ja ho veu. No me n'he sapigut moure més. És una ciutat que m'ha guanyat el cor. Si algun dia em tingués de retirar, solament voldria viure aquí o a Madrid.

—Quins són els seus artistes de cinema preferits?

—A més a més de Greta Garbo — està clar! — Clara Bow, Florence Vidor i, per la seva elegància, Olive Borden. Entre els homes, Antonio Moreno.

—...I John Gilbert?

—No. No el puc sofrir. És massa presumit.

—Li agradaria anar a Nordamèrica?

—Molt. Una vegada em varen oferir un contracte com a ballarina pels Estats Units. Però m'obligaven a tnyir-me el cabell de negre, per semblar més espanyola. No vaig voler acceptar. Ni pels Estats Units em resigno a perdre el meu cabell daurat.

—Vostè deu ésser una entusiasta del cinema...

—Massa i tot. No menjaria, si el cas es presentés, per poder anar-hi.

I aquí Pilar Ruiz es lliura a una dolça reverie:

—I, perdoni la indiscreció, ¿com estem d'afers sentimentals?

—Noviatsges? Per ara, res... Eil, vull dir res seriós. El meu marit vull que sigui alt, bru i prim. Si és ric, millor que millor, però tant me fa. Ara, que entre un príncep arruïnat i un milionari, prefereixo el milionari...

I al dir això,riu sorollosament. Després, es posa seriosa i parla amb un to una mica solemne. El tema s'ho val:

—Crec en el predomini moral de la dona sobre l'home... quan aquest l'atorga voluntàriament. Les dones tenim més malícia, més picardia, però l'home

Greta Garbo... la Greta Garbo de debò

Pilar Ruiz... la Greta Garbo de Barcelona

—Aïl poguer ésser estrella del cinema... viure a Hollywood... quin somni!

—La seva semblança amb Greta Garbo, havia estat ja remarcada?

—Sí. Algunes vegades m'havien dit que m'hi assemblava. El que ho va

«descobrir» fou un autor que es diu Pepe Soriano. Després a Buenos Aires, tothom m'ho deia. I al tornar a Espanya els empresaris dels teatres on treballava feien la gran reclam a base de la meua semblança amb Greta.

L'altre dia a l'entrar al «Fèmina», dos joves començaren a dir-se: «Però, si és la Greta Garbo.» Poc després, en tots els rengles de butaques properes s'armava la mateixa discussió: «Ho és? No ho és?» Això em fa pensar que, realment, dec assemblar-m'hi.

sempre és l'home i té més talent. Jo vull ésser sempre una dona de casa; per res del món seria metgessa, ni regidora ni advocat... i això que tinc molta facilitat per l'estudi.

—Projectes?

—Per ara, cap. Treballar com fins avui. Viure amb els meus pares, feliç i contenta.

És tard. Ha arribat l'hora d'acomiarar-nos:

—Passi-ho bé, senyoreta Greta... aïl, vull dir senyoreta Pilar Ruiz...

E. S.

(Fotos Cases i «M. G. M.»)

Els Taxis i el problema de les tarifes

A pesseta la carrera? A seixanta el quilòmetre? Vet aquí el dilema que en aquests moments entrebanca la normalitat del servei de taxis de Barcelona i que preocupa intensament llurs representants i tot el públic.

A pesseta la carrera o a seixanta el quilòmetre?

Els "Fortunes"

—Ja han armat un bon enrenou ja, amb això de la inauguració d'una nova tarifa taxista—li diem al senyor Dalmau, tresorer dels taxis «Fortuna».

—Treballem, únicament, en favor del públic—ens respon—. La tarifa de seixanta cèntims el quilòmetre és onerosa. Nosaltres som un grup de professionals de la indústria, que hem fet un grapat de números, producte de la nostra antiga experiència, i n'hem tret com a resultat la possibilitat de reduir fins a una pesseta l'import de les carreres a través de la ciutat. Tot això que es diu que la nostra tarifa és com el donar duros a quatre pessetes, és inexacte. A nosaltres ens queda, cobert tot, un benefici net de tres pessetes amb seixanta-cinc cèntims diaris, per cotxe. Compti, doncs. Em sembla que amb això es pot treballar... Ara que el que passa és que els altres volen guanyar-hi més, senzillament.

—Però, vostès es poden aguantar ara, quan tothom, pel compte que té a la seva butxaca, procura sempre prendre més aviat un taxi «Fortuna» que qualsevol altre. Ara que són vostès els preferits i els vostres cotxes fan un vint-i-cinc o un cinquanta per cent més de carreres que tots els altres... Però si tots els altres tinguessin la mateixa tarifa que vostès, què passaria?

—No es decidiran a fer-ho. La prova és que ja ho han intentat molts, però se n'han desdit de seguida.

—Però això no pot durar. Les altres entitats protesten i el públic està molt escamat. S'ha decidit la supressió de la vostra tarifa...

—No hi fa res. Nosaltres la continuem. No es cregui, l'altre dia, durant aquesta suspensió, ens van emmanillar un xofer perquè a l'estació de França va cobrar una pesseta amb vint d'una carrera... Però, tant se val. Ara ens hem inventat els carnets de soci. Mentre no tanquin a la presó tota la Junta, els taxis «Fortuna» seguiran essent «a pesseta la carrera»...

Els "Barcelones"

—I vostès, què hi diuen de tot aquest aldarull—li preguntem al cap de les oficines dels «Barcelona», el senyor Montagut.

—No res, més que la tarifa de pesseta ha de desaparèixer. No té més remei. Els seus propis implantadors, els «Fortuna», tenen treballs per a mantenir-la. O si no, fixi's en què s'aprofiten de tot el que poden per a modificar-la...

—Vol dir?

—Ja ho crec! La prova d'això és que el públic ja no hi té confiança. Entre una cosa i una altra, entre la imprecisió dels límits de la tarifa i els actuals moments de desorientació, els xofers del «Fortuna» cobren el que els sembla. Plou? Agafi'n un! Quan vingui l'hora de pagar li dirán que avui no val

la tarifa de pesseta i que s'ha de pagar el que marca el taxímetre. És festa? Faci's portar al teatre, al futbol, als toros, allí on sigui, i li passarà el mateix. I és que no pot ésser. Jo no diré que la tarifa de 1925, la de seixanta cèntims el quilòmetre, sigui o no exagerada. Però la de pesseta és ridícula. A pesseta la carrera, els taxis de Barcelona no poden viure. Ja veurem ara. L'Ajuntament és el que té la paraula.

Els "Davids"

El senyor Josep Maria Moré, gerent de la casa «David», s'anticipa a la nostra pregunta:

—Vostè què en diu de les carreres a pesseta?—em diu.

—Home, a mi em van molt bé... com a tot el públic.

—Sí, té raó. Al públic li van bé. I fins amics íntims de la casa «David» prenen taxis «Fortuna» de tant en tant...

—Home!

—Sí, sí. Ara, que una cosa és l'interès del públic, una altra cosa és l'interès dels industrials i una altra cosa (i aquesta és la veritablement important i l'única de la que s'ha de fer cas), és l'interès civil. Per això li diré que el punt de vista de la casa «David», sobre la qüestió, és simplement que s'imposa una resolució de l'Ajuntament. Aquest és l'únic que pot solucionar l'assumpte en la forma que cal. Perquè aquesta solució no és cosa del públic, que no mira, naturalment, més que per la seva butxaca, ni dels industrials, que, com és lògic, també tenen dret a mirar el mateix, sinó d'una comissió de tècnics experts que examinin detingudament les tarifes actuals i les seves raons i estableixin definitivament una tarifa única i obligatòria, tan baixa com sigui possible, però no més, a la que tots, industrials i públic, ens haurem de sotmetre.

—Més o menys, ¿vostè no ens pot donar la seva impressió sobre quina serà aquesta solució?

—No sé... Potser la supressió d'un nombre determinat de cotxes... Perquè, realment en sobren. Hi ha una circulació desmesurada de taxis. I, és clar, molts vaguen. I en el presupost de despeses d'un cotxe s'ha de comptar la compensació als viatges de quilometratge buit, als viatges que es fan en busca de passatge i a les estones que s'estan desocupats a la parada. No sé... no sé... Qui sap!

Els xofers

—Bé. I vosaltres—preguntem als xofers de taxis, ¿quin paper hi feu en tot això?

—Els «David» sempre seran els «David»—ens diu un dels xicots de la casa—. La gent ens pren a nosaltres amb molta més confiança, perquè sap que li donem un servei assegurat i de bona llei.

Però el del «Fortuna» replica:

—Deixeu-ho córrer. El públic el que vol és «Fortunes». No parem mai. Aquí en deixem un i un metre més enllà n'agafem un altre. Guanyem un dineral.

Solució?

A pesseta la carrera? A seixanta el quilòmetre? Pel que pugui ésser, per anar-me'n a casa agafó un modest tramvia. — I. P.

EL DARRER LINXAMENT

ALS ESTATS UNITS

De tant en tant, ens arriba d'Amèrica una notícia esgarrifosa. «A tal ciutat—diu el telegrama—el públic va agafar un negre i després d'untar-lo amb petroli, el varen cremar de viu en viu».

Aquesta mena de notícies, com tots els grans invents, les grans excentricitats, les grans audàcies, no poden venir d'enlloc més que d'Amèrica. Els yanquis no dissimulen un cert orgull quan diuen que les desgràcies més importants, els incendis més considerables, passen al seu país. La qüestió és batre «récords», sigui del gènere que siguin.

Ara be: amb el cas dels linxaments sembla que la vanitat nacional dels Estats Units afluixa una mica. Els cònsuls i les ambaixades es cuiden de fer una lleugera pressió prop dels periòdics de les grans capitals per tal de que no donguin gaire relleu a la notícia, etc.

Breu: oficialment, els Estats Units s'avergonyeixen d'aquestes manifestacions de selvatgeisme. Això no vol dir que el poble secundi aquesta actitud dels governants. Sembla que el ciutadà americà té els seus motius per considerar la crema del negre com un esport més o menys divertit, però que sempre respon a un acte de justícia (!). Sense aquesta benevolència ambient, seria del tot impossible que aquestes tràgiques perfor-

La presó de Grayson Country, que el públic va incendiar per a poguer-ne treure el negre Georges Hughues el qual fou linxat

mances es repetissin tan sovint. A més a més, sembla que les autoritats immediates no posen pas una gran energia per a evitar-ho: I així, al país més modern del món pot oferir-se de tant en tant l'espectacle d'un home cremat de viu en viu per la multitud.

És per un veritable atzar que podem publicar aquestes fotografies del darrer linxament celebrat als Estats Units. Les autoritats americanes tenen una cura extraordinària que cap foto d'aquesta mena no traspassi les fronteres. Ben mirat, està clar, val més exportar cames de girl o belleses de cinema.

Aquests documents gràfics es refereixen al linxament del negre Georges Hughues, que va tenir lloc a la vila de Grayson Country, (Texas).

El negre Hughues fou detingut per ultratges a una blanca. La població, en massa, es va situar davant de la presó i a grans crits, reclamava que els fos entregat el culpable. En vista de que les autoritats no hi accedien, es va organitzar l'incendi del local. Els que l'habitaven, presos i empleats, varen salvar-se com varen poguer. Finalment el negre Hughues fou pescat de viu en viu dintre la seva cel·la. Una multitud bramulant va rodejar-lo; el varen lligar amb unes cordes i el varen arrossegat fins als afores de la població. Allà el varen untar amb petroli, el penjaren en un arbre, una mica de foc i... deu minuts després, Georges Hughues estava carbonitzat.

Encara que no ho sembli, apreciats lectors, és una història de 1930.

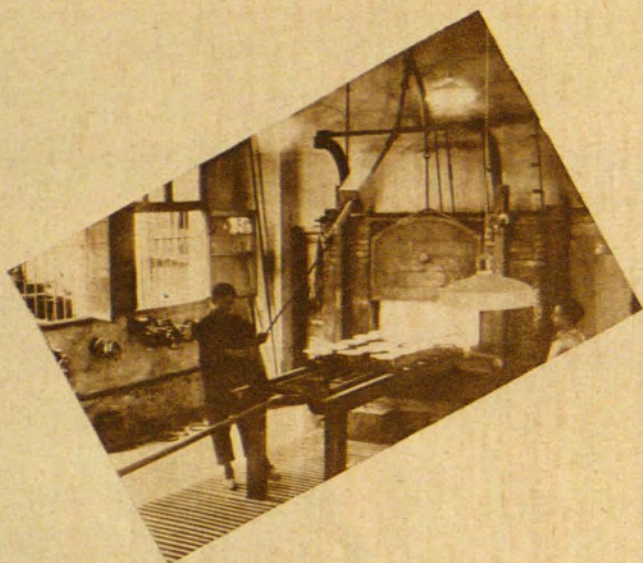

El negre Georges Hughues, detingut per ultratges a una blanca, que fou linxat per la multitud i cremat viu en l'Estat de Texas

S. GUITART

PELAI 56
TELEFON 15777

Sastre

S. A. Hornos Hermansen

Bilbao: Apartat, 61 - Barcelona: Corís, 541, 3.er

Constructors de forns industrials.
15.400 forns construïts en el món.
119 referències a Espanya.

**I
M
A
T
G
E
S**

SETMANARI
GRAFIC
D'ACTUA-
LITATS

Número
solt:
40 cènts.

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ:
Barcelona, sem. 10 ptes.
Fora „ 10'50 „

Administració i venda:
LLIBRERIA CATALONIA
Plaça Catalunya, 17
Telèfon 12456 - Barcelona

No fugiu
de les mosques
maten-les
amb

BIDÓN AZUL - OLOR AGRADABLE

**La cinta d'amiant per
a frens d'automòbils**

nacional, que garanteix: Primer. Un frenat
enèrgic i instantani. Segon. Un desgast mínim
i consegüentment longevitat màxima. Tercer.
Una insensibilitat absoluta a l'aigua, a l'oli i a
la benzina, etc., etc. Quart. Una resistència
màxima a les majors temperatures de fricció.

FABRICANT:
JOSEP SAULEDA
SANT POL DE MAR (BARCELONA)

Compreu COQUES DE MONT-
SERRAT i de llardons a la **MONTSERRATINA** Comtal, 15
Telèfon 13583

ESMALTERIA PLURIMA

SUCCESSORA DE VIÑADE

Tota classe de rètols
i objectes esmaltats

Campo Sagrado, 11 - Telèfon 33007 - BARCELONA

NAFTALINA
CONTRA LES ARNES

FABRICA DE
JOIERIA i PLATERIA **FILL DE A. ORIOL**
CIUTAT 7 PRAL.

Elàstics i cinturó de goma ratllats a colors virolats que sostenen la faldilla o el pantaló per esport i segons la darrera novetat

Vestit blanc de gasa a volantets amb llaçada de fai i camèlies blanques a la cintura, molt propi per a joves

Altres bonics païams blancs ricament exornats amb puntes valenciennes i ploma de cigne que presenta la bella actriu de la Paramount Jean Arthur

PGP 13841

Païama de satí blanc teixit en mate i brillant alhora formant dibuixos, i que llueix l'artista de cinema Mary Brian

MODES

¿QUÈ FA EN ROSSINYOL DE LES QUATRE DE LA TARDA A LES CINC DE LA MATINADA

A les quatre de la tarda, encara al llit... Rossinyol suggeria que titulésim aquesta foto: «L'activitat catalana»

BON DIA!

Bon dia, Rossinyol, — li diem a dos quarts de quatre de la tarda. S'acaba de despertar. La màquina d'En Gaspar s'espera al corredor. Es tracta de fer-li un retrat al llit. Fet i fet, el llit li fa de menjador i de despatx.

doncs, de tots el estris que hi ha sobre la taula, ara són només en activitat: la pipa i els escuradents. La pipa sobretot, que crema el tabac i els llençols.

EL MENU DE TOT EL DIA

A les nou En Rossinyol pren una tassa de llet. Li serveixen en un pot que no sigui de vidre perquè així es fa la il·lusió que no n'hi ha tanta. A quarts de quatre—l'hora de despertar-se— més llet amb molt de sucre. A la tarda, a les set. «un negrito», (gelat de cast amb llet) a l'«Horxateria». A l'hora de sopar, una tassa de brou amb rovell d'ou i tres o quatre dolços. De vegades pastilles de xocolata, de més a més.

A «La Punyalada» torna a prendre llet. Ja podeu notar que la llet substitueix ara en el menú d'En Rossinyol el paper de l'absenta. Se n'ha desavesat, definitivament. Ell, però, sosté que això li escurçarà la vida.

ENCARA PINTA

Comencem per dir que quan és a fora En Rossinyol es lleva més de matí. S'en va a pintar. Ell no ha tingut mai taller. Ha pintat sempre amb claror de dia. Ara, quan és a Barcelona pinta, podem dir, amb claror de cap-al-tard. El ve a recollir el cotxe a les quatre en punt. Llevat de fresc, se'n va generalment a Cdn Martí Codolà. És a la vora, són bona gent i hi ha verd i aigua. La seva muller pinta vora d'ell. No ben bé al seu costat. El coplaria. De vegades discuteixen si l'aigua ha d'ésser més verda o més blava. Els pinzells de Donya Lluïsa tenen tendència als colors fons. En Rossinyol no imposa ni la seva autoritat de marit, ni el seu mestraige de pintor. L'un pinta l'aigua ben verda i l'altra ben blava i tan amics com sempre!

PROGRAMA PER SIS MESOS

És programa elaborat de cara al pintor. Fa temps que en tots els projectes d'En Rossinyol l'escriptor o

amb la il·lusió que fóra el primer i l'últim que em pescava en aquella actitud.

La confessió afalaga visiblement En Gaspar, que prepara la pàgina amb un gran delit. Un moment abans de disparar, En Rossinyol li suggereix el títol per al gravat:

—Podeu posar-hi a sota: «L'activitat catalana».

LA PIPA I L'ESTILOGRÀFICA

A la tauleta de nit hi ha tres pipes, una gran estilogràfica, dos paquets d'escuradents encetats, un llibre amb una coberta ben patinada i tot de tabac, malaguanyat.

—Viviu de llet i gasteu escuradents?

—Són per netejar la pipa.

És a dir tot el joc de pipes que té a punt, per si hi ha avaries. En Rossinyol fuma en pipa perquè apreta tant les dents que desfà la cigarreta. Al costat de tantes pipes hi ha només una estilogràfica que s'hi migra. És enormement gruixuda; hi cap un tinter, però En Rossinyol no n'abusa. Escriu molt poc. Quan està d'humor, ben assegut al llit, escriu de cinc a vuit del matí. Ara fa uns dies que s'en descuida.

Sobre la taula hi ha un llibre. Sembla una Bíblia, però és la «Freno Patologia» del doctor Giné Partagàs. En Rossinyol s'hi documentava a propòsit d'una obra teatral que havia de passar al manicomí, però se n'ha desdit. Ara com ara no té res en projecte. Així,

«Els millors anys de matrimoni són els primers i els últims...»

«Com que diuen que ja he dinat, me'n vaig cap al carrer...»

Però així i tot, la muller no s'hi ha avingut de seguida. En Rossinyol, en canvi, no ha fet escarafalls. Carrega la pipa i ens diu que està a punt. Donya Lluïsa li arregla el llençol que faci goig i li posa el coixí com a fons del cap i de la barba. Ell, per quedar més natural, ho desarregla amb una revolada.

«L'ACTIVITAT CATALANA»

—Us havien retratat mai al llit, Rossinyol?

—Una vegada, quan van fer-me l'operació, En Cases va voler fer-me un dibuix. La «pose» no era gaire incòmoda. Va fer-me'l

el comediògraf hi és deixat de banda. Ara mateix, té conjuntat un programa de sis mesos dedicat exclusivament al pintor Rossinyol. El juny i el juliol els passarà a Arbúcies. L'agost a Girona i els mesos de setembre, octubre i novembre a Aranjuez.

A Arbúcies, però, amb prou feines obre la capsa. Només hi ha pins i tan menuts que li semblen rovellons. A Girona pinta pedres cuites amb sol. Quan està ben eixerreït de tant pintar punxes enrossides i carrers llargueruts, va a refrescar-se la mà i els ulls amb el verd d'Aranjuez, tan flonjo que es clava tot sol a la tela.

LES DUES LLUNES DE MEL

—Anem, noi?—li diu Donya Lluïsa, acabada d'empolainar.

Li demanem que abans vulgui assegurar al sofà vermell del saló per fer-li un retrat al costat de Don Santiago.

—No, no; aquesta dona no deixa al seu home,—dirà la gent.

—Ja sóc ben de plànyer—diu En Rossinyol.

—Què faries, veïam, si no fos jo?—diu ella en to de reny.

—Això ja ho dic sempre. Els bons anys del matrimoni són els primers i els últims.

Al sofà, Donya Lluïsa posa una mica en ordre els cabells d'En Rossinyol que mai no han tastat la pinta.

ELS QUATRE LLOCS DE PERDICIO

El primer: Càn Parés és el més innocent. Hi va cada dia tornant de pintar. Són sempre quarts de set. Els altres dos mosqueters: En Clarassó i En Cases també s'hi deixen caure. S'hi afegeix molt sovint l'expositor.

Quant senti massa gust de pintura a la boca, En Rossinyol se'n va a prendre el gelat a l'«Horxateria Valenciana».

«...Agafarem l'automòbil, que, fet i fet, és la millor màquina que s'ha inventat per no haver de caminar»

En els jardins de Can Martí Codola, que tenen el verd i l'aigua que reclamen els pinzells d'En Rossinyol...

Com que a casa s'entristeix, abans de sopar s'està una hora a la terrassa de càn Riera, al peu de casa seva. Gairebé no hi té penya. És la seva hora blava. Hi va gairebé a meditar:

recull pensaments, i li ve com una rauxa d'ascetisme. És, en el fons, com una vaga enyorança de l'absenta convertida amb cafè i llet.

A quarts de deu, acompanyat de Donya Lluïsa fa el tomb dels «camerinos». Fa l'efecte que els fan a cara o creu, en sortir de casa. Hi ha nits,

Cap al tard en la llibreria de Don Antoni Lòpez. Rossinyol seu en el «seu» recó, amb el «seu» tamboret.

però, que fan una mena de visita d'inspecció i van a tot arreu. Els de cada dia són: Novetats, Romea, Talia i Nou, si fan català. Quan li ve algun amic de Madrid no es descuida d'anar a l'estrena. Va distribuint l'estona d'una manera tan equitativa com sap. Diu de vegades:

—Demà ens estarem cinc minuts més al Talia.

A «La Punyalada» hi arriba sempre que són quarts de tres. No és pas el primer d'arribar ni el darrer d'anar-se'n. Li guarden sempre un lloc al

mig. La majoria són músics. Hi ha una pila d'aficionats a la pilota basca. De literats gairebé no n'hi ha. Això dona una gran vivacitat a la penya. Quan hi anava En Pujols, feia el menú de tots i, a més, els ensenyava a menjar. En Moraguetes en aquest aspecte no l'ha pas substituït. Parlen de tots i de tothom. La qüestió és encarrilar la conversa per aguantar el punt: arribar a fer-se de dia, sense ensopir-se. Algun dia, En Pahissa i En Moraguetes han fet una paròdia de l'escena del Romeu i Julieta:

—Mira, ja es fa de dia.

—No, no que és el fanal que s'ha apagat.

—Sents el cant del gall?

—No; no; que és un venedor de diaris.

En Rossinyol compra els dos primers diaris que surten. Voldríem que «IMATGES» sortís també a aquella hora, per tenir-lo com a primer lector. —M. F.

La penya de la matinalada a l'Olimpic Bar. Rossinyol voltat de parents, amics i coneguts.

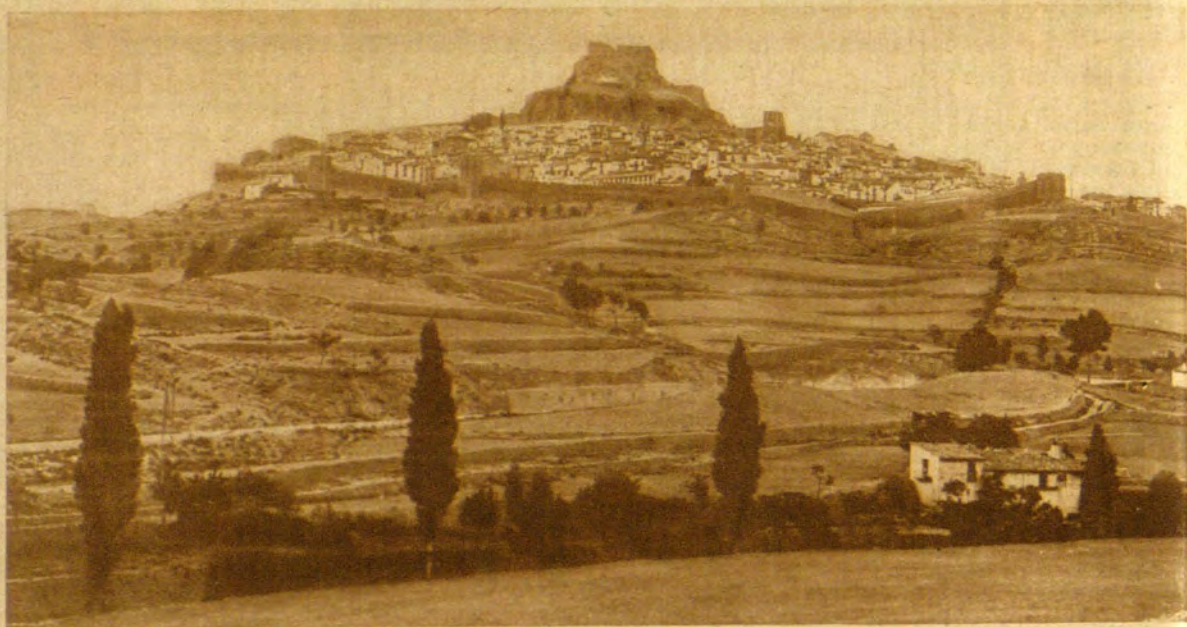

ALARD PRATS, fa uns cinc anys, treballava en el nostre Ateneu fullejant il·lustracions i llibres. Avui aquell xicot que aquí no va trobar lloc en els diaris, ha aconseguit fulminantment una firma, amb un llibre «Tres dies amb els esperitats», que no és més que un reportatge a la manera d'Albert Londres o d'André Viollis. Els esperitats són valencians, aragonesos i catalans, catalans de la part baixa de Tarragona, que acudeixen a l'ermita de Balma, terme de Zorita, cap allà al Mestratge, en la confluència d'Aragó, València i Catalunya.

¿Guarden aquell llibre *L'Espagne noire*, fet per En Verharen, il·lustrat per En Darius de Regoyos? Doncs és el capítol que mancava en aquell llibre negre fins a l'obsessió. Hi ha en aquesta història dels esperitats de Balma, una barreja de supersticions i de carnalitats que fan estremir. Cap

Enllà...

ELS ENDIMONIATS DE BALMA

Morella, la impressionant vila emmurallada en el camí de l'ermita de Balma, on es curen els endimoniats

Aquestes dones, que vénen de Casp, són les espectaculistes que treuen els dimonis del cos dels damnats

aiguafort de Goya li és similar en atmosfera obsessionant i en negror de bruixeria.

Cap a mitjans de setembre a l'ermita de la Verge de Balma arriben deu o dotze mil romeus, en romiatge, meitat per meitat de dolor i de pagania, els uns a cavall, els altres en carros o bé en autos. Arriben de les planes valencianes i de les muntanyes catalanes i aragoneses. De vegades vénen de més lluny, dels fons de l'Aragó o de les costes d'Alacant. Els uns acompanyen els «endimoniats» o els que no ho són però porten mals que demanen miracles. Els altres són empesos per un desig de romiatge epicuri, perquè saben que després de la jornada dedicada als esperits arriba una nit consagrada als sentits.

I arriben els endimoniats a l'ermita de Balma, després d'haver vist la silueta heràldica de Morella, plena d'història i de muralles. Els uns van en carro, altres caminant, amb els peus sagnants, ja en compliment de penitència. En el seu poble, uns veïns bruixots els donaren mal d'ull, ficant-los els dimonis al cos, que els fan patir: els van corcant la vida, i fins que l'ànima damnada, no creient amb res i grinyolant i blasfemant. Uns altres endimoniats agafaren els mals esperits mentre dormien, després d'un mal somni. Altres no se sap com, per un «mal d'ull» que va guiar els diables.

L'impressionant romiatge... Deu, dotze mil persones que han vingut de les planes de València, de les muntanyes de Catalunya i Aragó

homes que els enllacen, i els espectadors, aterrits, clamen:

— Són els dimonis que fugen! Són els dimonis que fugen!

Per tota la cova s'aixeca un clam invocant la gràcia del cel i rebutjant els mals esperits, amb oracions en castellà i en català. Si l'esperitat invoca la Verge, i algú diu que els dimonis no resistiran aquella invocació, els homes comencen a donar visques a la Verge de Balma i les dones a cantar goigs. A l'endimoniat li han posat uns llacets verds als dits i els mossega, els refrega per terra, fins a sagnar i tornar-se vermells per la sang fins que a l'últim un dels llacets es trenca.

— És un diable menys que ha fugit! — diuen els familiars i els amics.

Quan el posses pels dimonis és una dona apareixen les «caspolines», dones que procedeixen del districte de Casp i que per tradició són les encarregades de desendimoniar.

— Nosaltres ens en encarregarem, perquè els diables coneixen la família.

Agafen la possesa, l'exorcitzen amb raigs d'aigua beneïda, li fan beure aigua de la pica de l'ermita barrejada amb terra també de l'ermita, li posen els llacets verds, i comencen a manipular el cos de la pobra dona, fins que aquesta, esgotada, expremuda cau en espasme, desmaiada, i quan torna del desmai, les «caspolines» donen el dictamen: O està curada o bé en camí d'aconseguir la guarició.

I tot això davant dels ciris que pinten de negre la cova, davant de l'escamot de dones que canten els goigs, davant del grup d'homes que apostrofen els dimonis. Alguns dels que se senten guarits, llancen les robes cap a un recó de la cova, perquè també els esperits s'arrosseguen per les robes.

Arriba la nit. L'ermita es tanca. S'obren

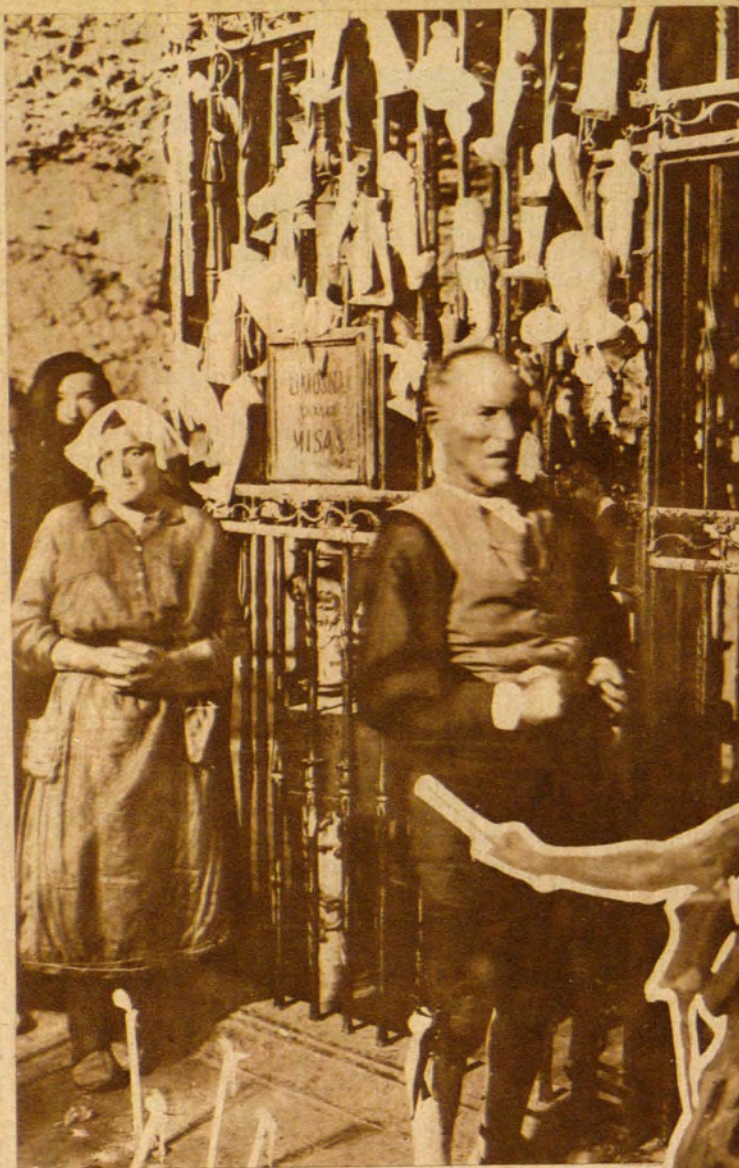
les fogueres per la muntanya. S'obren els rotllos de romeus, per als balladors que segueixen les guitarres i els acordions. Se senten veus descarades i crits lividinosos,

Les parelles s'allunyen i els diables llançats dels cossos corren per entre les mates, temptadors...

A l'endemà té lloc una mena de «miracle» com diuen a València, i damunt d'un empostissat, en mig de les roques apareix un minyó, abillat de diable recitant una lloa. Porta un casc, un escut i una espasa. Al pit mostra entortolligada una serp que llança flames. Dels braços i de la cintura, li penjen gripaus i llangardaixos. Amb focs d'artifici es produeixen llamps i flames que l'envolten fins que surt un àngel i mata el diable que mor entre fum i flamarades, mentres la multitud aplaudeix, victoreja les potències celestials i maleeix el Maligne.

L'acte té un aire perfectament medieval, és d'una força i d'una violència que esborronen. La barreja de gatzara i

«El Diable», guarnit amb gripaus, serps i llangardaixos... El pobre diable que cada any és mort per un àngel...

Joaquim Fontcuberta, l'endimoniat que va trobar els mallgues en el mar...

de dramatisme amb què els romeus el realitzen no li lleva pas, ans ben al contrari, el caràcter pujat de color — groc i negre.

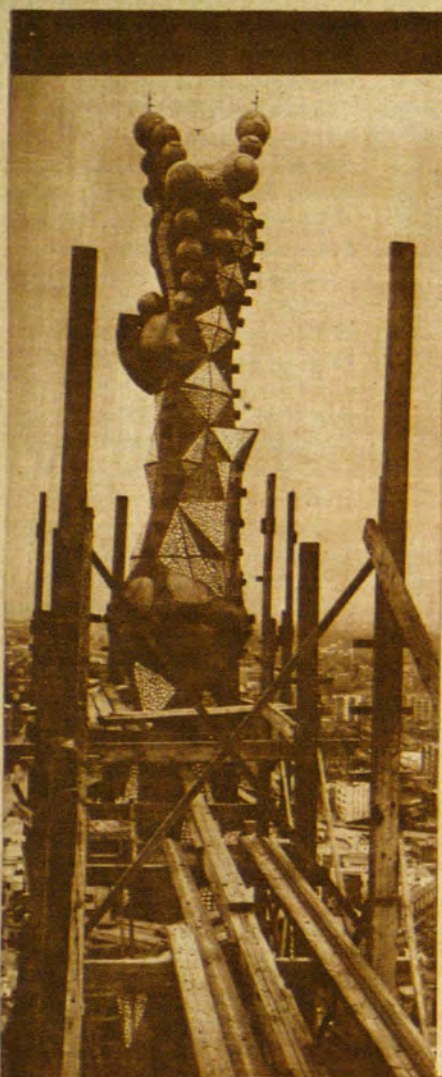
I tot això passa en mig d'un ambient de bona fe absoluta. De tant en tant, el somriure irònic d'algun turista en cerca de sensacions hi posa un oasi d'escepticisme. De totes maneres, el turista ja té compte de què el seu somriure no passi de la mida. Seria perillós...

Tornen els carros als pobles de la plana valenciana i de les muntanyes catalanes i aragoneses. Pel camí van llançant pedres per les barrancades per a acabar de matar els diables.

El moment més dramàtic del romiatge. La cerimònia de treure els dimonis del cos a una esperitada: Carme Torelló, de La Codonyera

MARIUS AGUILAR

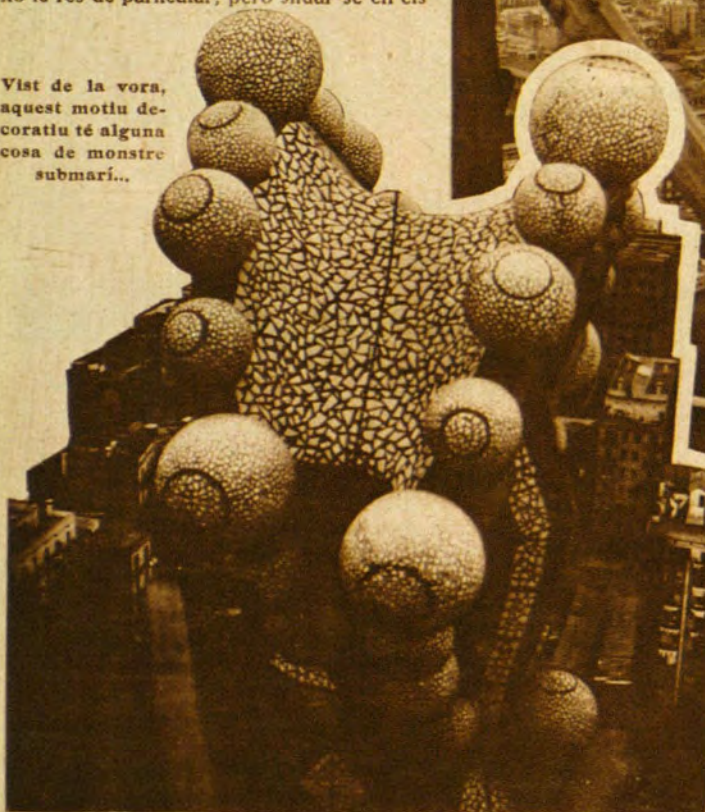

El campanar de Sant Bernabé, un dels dotze campanars que han d'haver-hi a la Sagrada Família

Una "exclusiva"

Pujar els 373 graons de l'escala —de forma helicoidal d'eix inexistent— d'un dels quatre campanars del temple de la Sagrada Família, no té res de particular; però situar-se en els

Vist de la vora, aquest motiu decoratiu té alguna cosa de monstre submarí...

LA SAGRADA FAMILIA

llocs precisos per obtenir alguns dels clixés que publiquem ja és una empresa marcadament perillosa. Jo que he passat, i amb certa tranquil·litat, l'encinglerat pas de Mahomet del pic d'Aneto, no vaig atrevir-me a seguir el company Gabriel Casas en el camí perillós per sobre els taulons més enlairats de la bastida actual dels quatre campanars del Temple expiatori. I com que d'aquests campanars ja n'hi ha dos d'acabats (els dedicats als apòstols Sant Bernabé i Sant Maties) i ja han tret la bastida, no serà possible que un altre intrèpid fotògraf repeteixi els mateixos punts de vista del nostre company.

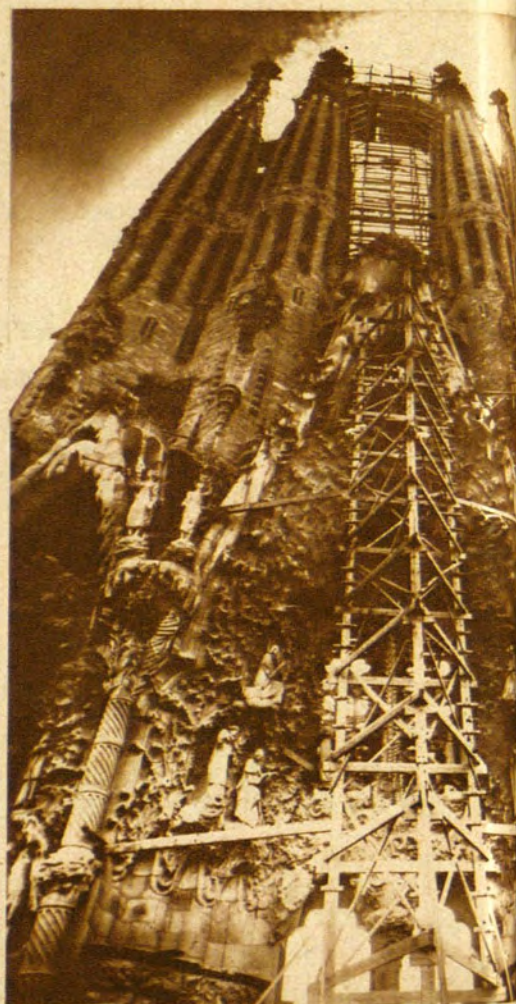
Del 1882 ençà...

Descriure-us, avui dia, les característiques i qualitats del temple expiatori de la Sagrada Família seria tornar a descobrir les Amèriques; i encara que d'aquests descobriments se'n fan molt sovint, nosaltres no ens hi embarcarem. En la bibliografia dedicada a la grandiosa obra del venerable arquitecte Antoni Gaudí trobareu tota mena d'informacions. Com per exemple: La primera pedra fou col·locada el dia de Sant Josep de l'any 1882. (D'aquí dos anys, doncs, celebrarem el cinquantenari, en la data del qual hi ha el propòsit de deixar acabada la façana del Naixement. El dia 31 de desembre de l'any 1881, Josep Maria Bocabella — iniciador

115 metres, i que la màxima alçada del cimbori de de metres. Dimensions de la Basílica: 110 de llarg per d'an (creuer) per 45 d'alçada. També deuen saber que en Tem podran congrega-s'hi, còmodament asseguts, més de 14. fidels; i etc. etc... perquè si continués la ressenya seria barià descobrint aquelles Amèriques.

Quatre milions i mig de pessetes

No obstant, com que hi ha altres detalls força interessants que probablement desconexeu — la informació dels

Els núvols han posat una aureola dramàtica a aquesta curiosa visió de la Sagrada Família

tany, més aviat, a un cicerone —peteu— que continuï disfrutant de la visita. ¿Endevinar-seu, per exemple, la quantitat de pessetes gastades, fins avui, en la construcció del Temple? Quina suma us imagineu? Una... doncs, no, senyors! Aneu errats: fins a data només s'han despeses unes 4.500 pessetes. Durant els cinc darrers anys el ní-

Un primer terme de bastides sobre el fons agrisat de la ciutat.

de la magna empresa — comprà 388.000 pams de terreny per l'emplaçament del temple, els quals costaren 172.000 pessetes. L'altura dels dotze campanars, ja sabeu que oscil·la a l'entorn del 100 als

despeses és d'un 80.000 a 85.000 pessetes

Els continuadors de l'obra d'En Gaudí

¿I sabeu quants obrers hi treballen actualment?... Tampoc ho encertaríeu:

Mirant l'aqueducte d'el trencament de la jo-

Falten "només" 275 anys...

Deixant de banda les qüestions tècniques perquè no és aquest el lloc adequat de comentar-les, voldria aventurar la data de la terminació de la Basílica. Tothom pregunta: ¿I quan s'acabarà la Sagrada Família? Això depèn, naturalment, del nombre d'obres i, per tant, de les possibilitats econòmiques. Però, suposant que l'obra es continuï amb la mateixa marxa d'aquests cinquanta anys primers—i considerant la feina feta i la que hi ha per fer—em sembla que a principis del segle XXIII la veurem (o la veuran) completament acabada.

D'aquí 275 anys, doncs, suposem que els barcelonins podran oir el Sant Ofici en les cinc naus del Temple.

Una mica de fantasia... Imagineu-vos el dia de la inauguració.

Dels dotze campanars emergiran els sons de les campanes; campanes tubulars que sonaran per percussió, per pressió d'aire i d'altres es pulsaran per teclatges elèctrics. Davant de l'escalinata de la façana principal, quatre grans brolladors llençaran l'aigua a més de 20 metres d'alçada. Cap al tard, la basílica s'il·luminarà interiorment en tots els seus campanars i torres del cimbori.

De dintre de la més alta creu del cimbori; de des del cim de les quatre torres dedicades als Sants Evangelistes i la de la Mare de Déu; de tots els dotze campanars, i a cada cimall dels trams de les naus altes, reflectors elèctrics de gran potència il·luminaran, fantàsticament, tota la construcció. I encara grans teieres davant de les façanes secundàries i boires de fum sortiran de tots els campanars.

Si per comptes d'esperar els inicis del segle XXIII poguéssim veure aquest meravellós espectacle a finals de l'actual segle XXI...

Màrius Gifreda

(Fotos de Casas)

Aquí dalt, un poeta sentiria les palpitations del temple que va creixent, poc a poc...

Vint-i-un. Entre els quals hi ha, quatre picapedrers, quatre escultors modelistes, cinc paletes, dos fusters i sis manobres.

Amb aquest modest equip (modest sols pel nombre) el successor de Gaudí, l'arquitecte Domènec Sugranyes i el seu col·laborador l'arquitecte Francesc de P. Quintana, continuen—i d'una manera ben intel·ligent la realització de l'obra. Mort En Gaudí, la responsabilitat d'aquests dos arquitectes és delicada. Cal només anotar, quant a l'estabilitat de l'edifici, que cada columna de granit de la nau central haurà de sostenir una càrrega de 1139 tones i a cada una de les 4 columnes de porfí del cimbori li correspon 6013 tones.

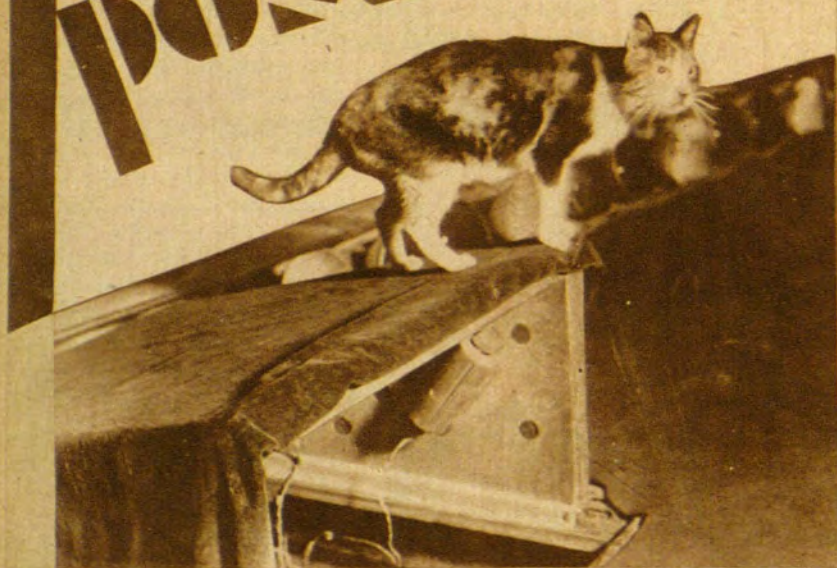
Aquestes bastides estan a punt de desaparèixer. Mai més no es podran fer unes fotografies com les que il·lustren aquesta pàgina.

dra sobre
ra d'illa.

te—steu-me
ventació.
la illa de
la coació del
ineu—ne
u errins a la
500. esetes.
s el nig de
ssete any.

Mirai
d'Eorta
emb Juguina.

com es posa una comedia

El famós gat de tots els escenaris, sempre a punt de sortir per espatllar l'escena de màxim compromís

La posició dels directors

Cada país ha creat uns costums interns d'escenari i una tradició en l'estudi de les obres. La missió de dirigir i la feina d'assajar, substancialment a tot arreu és la mateixa; la tècnica, però, varia segons el concepte de la realització escènica i segons la història local del teatre.

A determinats països, el director d'escena és un sobirà que regna en l'escenari sense cap limitació; davant d'ell tothom ha d'ajupir-se: actors, escenògrafs, tramoistes, autors i empresaris. A Catalunya la sobirania del director està sotmesa a un munt de limitacions i d'intervencions diverses. Això és un símptoma de la penúria de la nostra vida escènica en general, que no permet confiar l'èxit de tants elements coordinats, a una sola mà; per això, també, la direcció escènica no constitueix una veritable professió, sinó una col·laboració més o menys intensa i extensa a una empresa.

La lectura de l'obra

La mecànica de les realitzacions escèniques a Catalunya comença amb la lectura de l'obra. Habitualment llegeix l'autor, instal·lat davant de la conquilla de l'apuntador. Els actors que han d'intervenir en l'obra, s'asseuen al volt de la taula amb el «caudal» i el llapis a la mà. Darrera seu, l'escenari desert, tenebrós.

Mentre l'obra es llegeix, els comedians esmenen els errors de còpia que troben en els papers. Si ha llegit l'autor, en acabar l'auditori el felicita, cadascú a la seva manera, i en dispersar-se el grup es fan judicis sobre l'obra; en general els més optimistes són els que hi tenen o creuen tenir-hi un paper important. El judici de l'actor, generalment, és desfogat per la intervenció que l'autor li ha assignat; sempre però, el comediant jutja l'obra vista de dalt de l'escenari i per això els seus vaticinis molt sovint no són confirmats pel públic que aprecia l'obra des de les butaques.

Assaigs de taula

L'endemà de la lectura comencen els assaigs de taula. S'anomenen així perquè l'apuntador llegeix a la mateixa taula que ha servit per la lectura. Això vol dir que l'apuntador està al mateix nivell dels comedians. El director generalment s'asseu a l'esquerra de l'apun-

Dintre l'escenari, durant la representació, actors, comparses i empleats de la tramola, esperen el moment de la seva intervenció...

tador acompanyat de l'autor. En aquests assaigs l'obra es posa de col·locacions, és a dir, es precisen les evolucions dels actors, les passades i el traspunt va anotant per on entraran els personatges i tots els accidents escènics: si cal encendre o apagar el llum, si toquen unes campanes, si hi ha uns crits a dintre, si cal fer el gos o el gall o simular l'arribada o el pas d'un auto, etc.

En aquesta etapa dels assaigs, les cadires de boga que sembla que neixen espontàniament a tots els escenaris catalans, serveixen per representar l'arquitectura i el mobiliari. Les portes es marquen amb dues cadires ajegudes posades en el límit ideal de l'escena, de manera que deixin un pas entremig. Allò és una porta.

És el primer assaig en què l'apuntador ha baixat a la «conxa». Les coses no marxen gaire lliures...

Les taules també es marquen amb una cadira girada amb una o més cadires

al voltant que les ocupen els actors quan el director ho indica. Res més trist que un un escenari en aquesta situació. Cal un esforç d'imaginació per representar-se l'escena; els comedians, però, en aquesta etapa, estan molt més preocupats pel text del paper que no pas pel lloc, i l'hàbit supleix la imaginació. Mentrestant el director indica en quin moment, en quina rèplica precisa, les figures han de canviar de lloc, com han de formar-se els grups i com han de desfer-se i on han d'anar a parar en un moment determinat; si han de seure i quan han d'alçar-se i com que el moviment va lligat amb la intenció i la intensitat de l'escena, en ordenar els desplaçaments indica el to i el ritme del diàleg i les pauses que, com els silencis en música, donen valor a les frases. El director, doncs, és qui crea el moviment de l'obra, la part dinàmica, el ritme i l'harmonia plàstica. El comediant en aquest aspecte és totalment passiu; no té cap iniciativa.

Assaigs de «conxa»

Quan l'obra està definitivament col·locada, l'apuntador baixa a la «conxa» i s'entra a l'última etapa dels assaigs que acaben amb l'assaig general. En els nostres escenaris, aquests assaigs de «conxa» (és la frase corrent en la nostra terminologia escènica) es feien amb els mateixos elements que els de taula. Jo he modificat la tradició i faig intervenir a l'assaig els mobles que hauran de servir per a la representació. Per a poder calcular els moviments amb exactitud, marco l'àrea de l'escena amb llistons posats a terra, de manera que l'actor vegi quins seran els límits efectius del camp escènic i la forma que tindrà l'escenari. Aleshores situo els mobles, taules, armaris, cadires, seients, sofàs, etc., en el lloc precís que ocuparan a la representació. L'escenari pren un aspecte estrambòtic amb aquesta disposició, però l'actor s'habitua als accidents de l'escena, s'els perd la por i de vegades el contacte material amb els mobles li suggereix actituds que difícilment trobaria si no s'hí hagués familiaritzat. En aquest període l'obra es va perfilant i la missió del director és posar en valor tots els matisos que naturalment surten del diàleg, corregir els moviments innecessaris o refer una col·locació plàstica, segons els elements que hauran d'intervenir en l'obra i que el traspunt anota en unes llistes que serveixen de guia a les assistències: maquinària, afecista, guardarroba i electricista.

L'assaig general

I l'obra està a punt per a l'assaig general que acostuma a resultar un desastre; ni els actors vibren ni res encaixa ni produeix

La lectura de l'obra.
Els actors corregixen
els respectius papers

cap efecte. Per això les estrenes als nostres teatres tenen un marge d'imprevist que les fa enormement emocionants. Jo no recordo haver assistit a cap assaig general que hagi satisfet a ningú; l'endemà però, he vist declarar-se èxits sorollosos que han tornat de mort a vida a tots els que hi han intervingut.

Entre caixes

Durant els assaigs, els actors que no prenen part a l'escena seuen al fons de l'escenari al peu del fusell dels bastidors. Les senyores fan ganxet, cusen i tenen converses excessivament animades a estones; els homes es limiten a fumar i parlar. L'aspecte d'aquests grups que s'esfumen en la penombra, dona la sensació d'una laboriositat i d'un ordre profundament burges. Quasi mai sorprendreu ningú que llegeixi; aquestes tertúlies pacífiques, causaren una mena de decepció a la inversa al mestre Ruyra, l'única vegada que ha fet d'autor; ingènuament confessà que tenia idees molt equivocades respecte a la intimitat del escenari. Equivocades també perquè creia que tots els comedians es sabien el paper de memòria i descobrí que això no és pas una cosa fatal. Aquesta i altres anomalies, tenen l'origen en una mena de relació crònica de la disciplina. En l'antic escenari del Romea, en el temps que les persones poc documentades i massa optimistes, s'imaginaven que eren els de màxim esplendor de la nostra escena, aquest pòsit anàrquic consubstancial de la nostra institució, originava incidents de tota mena, algun de tan divertit com el d'aquell director que en un assaig de repàs amb motiu d'un canvi de paper, per designar els actors i actrius que es creien excusats d'assistir al assaig, per donar idea de les persones amb les quals havia de dialogar l'actor substituït li deia: «Entreu per la segona esquerra i trobeu les figures col·locades així...» I l'home anava sembrant les fustes de les taules d'escopinades i posant el peu a cada una, li deia: «Aquí hi ha el senyor X... aquí la senyora Y; això és el galan jove; això el barba...»

CARLES CAPDEVILA

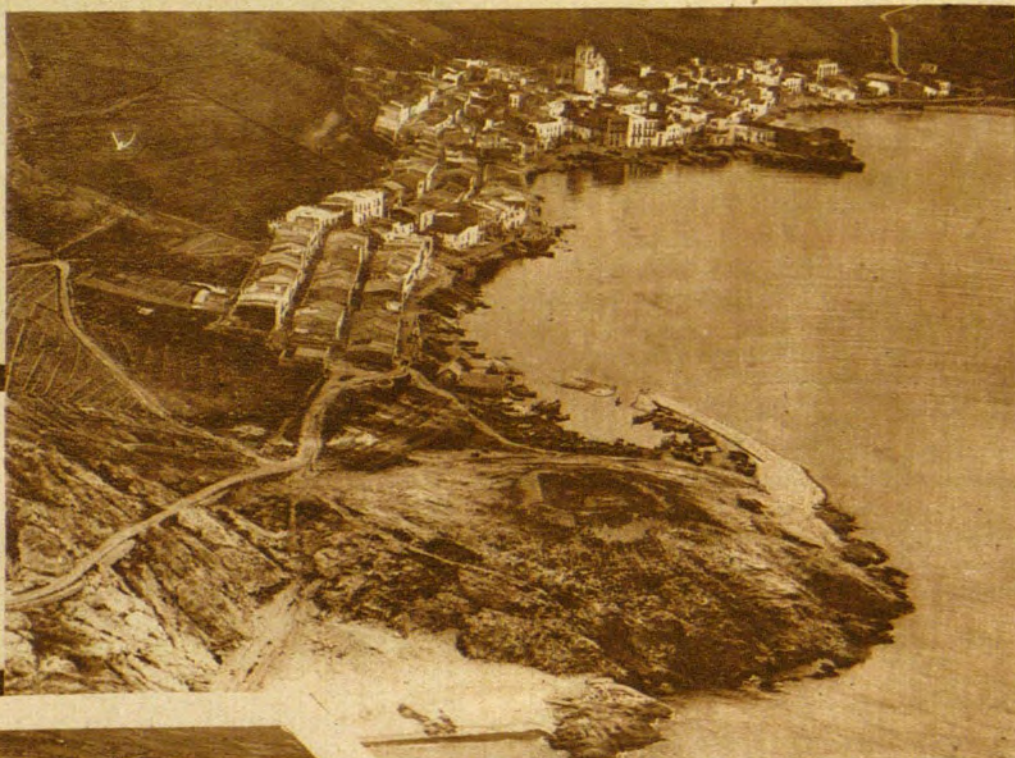
DIRECTOR DEL TEATRE NOVETATS

¿Una botiga de drapaire? No. Simplement el quarto del guardarroba. Tots aquests estria un dia o altre hauran de treure el nas a l'escenari

(Fotos de Cases)

la costa brava

Port de la Selva, un dels recons més perfectes i més equilibrats de la Costa Brava

Palamós, amb tota la vida d'avui i el record dels mariners de l'època romàntica

d'unitat, de cosa que a tot estirar es pot dir en actes, com les comèdies o en temps, com les simfonies.

Això es deu a l'excursionisme, a la literatura, a les màquines de retratar, als compositors locals, etc.

És a dir, la visió sentimental que els catalans tenim de la «Costa Brava», és un producte de la civilització.

Somriure i mala cara

Aquest nom dramàtic que hem posat a la costa més delicada i més ben pintada del món, té la seva justificació. De tant en tant la costa ensenya les dents, i amb una tenacitat positiva.

Però aquest aire feréstec està trencat a

Costa Brava

La paraula literària

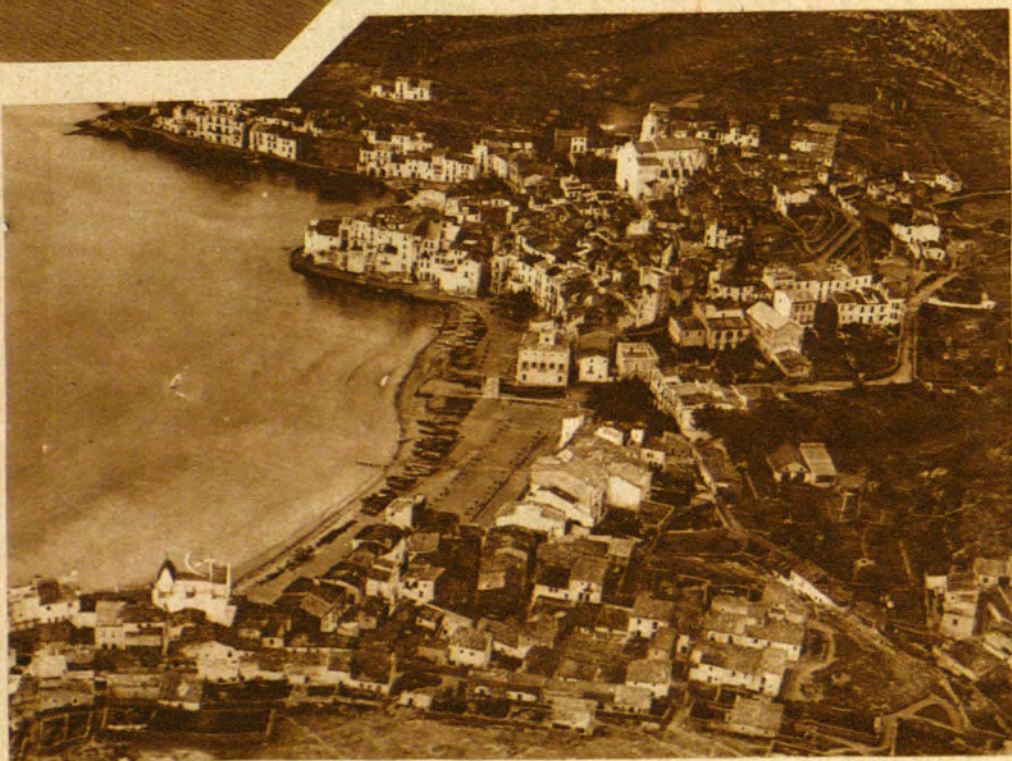
Tothom està d'acord en què se'n ha de dir Costa Brava.

Això significa molta pedra i molta branca castigades pel vent i un reguitzell de viles que es fiquen dintre el mar, i s'estan hores i hores amb aigua fins a la cintura.

Si es pensa en la Costa Brava des de terra endins, agafa un prestigi mig de color i mig de música, de turisme líric i apassionant, amb una realitat d'olla de peix i de copa de rom i amb un gemec de sirena i de cova de diamants.

Encara que un pensa en el nom de cada poble de la Costa, encara que la fesomia del paisatge sigui d'una varietat desconcertant, la paraula Costa Brava té un gust

Cadaqués, meravella d'arquitectura i paisatge, amb un ròssec de pintura, de poesia i de sobrerrealisme

cada moment pel somriure d'infinites boques, que són les cales i les platges.

De vegades aquestes boques van guarnides d'uns grans bigotis de pins i de ginesteres, de vegades les volta una pell blanca i rosada com la galta de les noies.

Els somriures arriben a ésser sostinguts i es converteixen en rialles de cinquanta mil colors, quan ens trobem amb una vila, amb cafès, envellats, gramols, maillots, casetes ratllades i carniceries rutilants.

Quan la costa s'enfila cap a França, es va tornant brava de debò. A Sant Sebastià, a Bagur encara hi ha una majestat arrebossada de lirisme vegetal; però si passeu aquella gran petxi-

Catella de Palafrugell, un dels llocs més vius de cançons i de literatura

Roses, geometria dolçíssima que va produir la famosa República federal

Sant Feliu, o sia el Deauville de la Costa Brava

L'escala, una fantasia d'arquitectura futurista

na del Golf de Roses, veureu que després, la pedra es va despullant.

A Cap de Creus, ja s'ha despullat del tot: només hi ha ossos i queixals; una cosa que fa tremolar.

A l'estiu amb postes calmes i decoratives, tot va a l'hora, i les arestes més tràgiques sembla que regalin mel.

Però a l'hivern amb tramuntana i grop, la costa brava justifica la literatura, l'excursionisme, l'entendiment fotogràfic que es belluga dintre del seu nom.

Número musical

Jo he sentit sardanes a tot arreu del nostre país, i trobo que la música de les cobles en les places dels pobles de l'interior, agafa una sentida estrident i gòtica, massa directa.

Jo estic segur que la sardana va ésser inventada per

a ésser tocada vora l'aigua, i per a ésser escoitada, si pot ser, des del mar estant.

A Sant Feliu, a Palamós, a Llafranc, a Roses, a Cadaqués, la sardana és el sospir una mica sacsejat d'aquell tremolor que l'aigua dóna a totes les coses. La tenora passada pel garbell del mar, porta un ròssec de melangia que és com el ròssec de les núvies. Un agredolç, un voler i un doldre, i un desig clapejat de llàgrimes... I, a més a més de la sardana, ran de les platges hi ha tantes cançons que no s'acaben mai! Velles i noves, banals i precises, les coses de més mal dir i de més mal contar en la boca dels mariners es posen una mantellina feta d'algues i guarnida d'escates de peix.

És impossible separar la idea de la Costa Brava, de la idea d'un caragol sonor, posat a la orella, en el qual es musicalitzen totes les tombarelles del sentiment...

Color i psicologia

La fusta de les barques porta gravada l'ànima de cada poble de la costa. Segons la qualitat i el color de la barca podreu dir moltes coses sobre la psicologia dels mariners.

Allí on la feina és més dura i la costa és més aspra, veureu que els llaguts tenen uns colors més aspres i més brodats de pena.

A Cadaqués, a Llansà, a Port de la Selva, a quatre dits de les queixalades de Cap de Creus, els llaguts porten una sotana de fum d'estampa i una mica de bufanda de sang de bou.

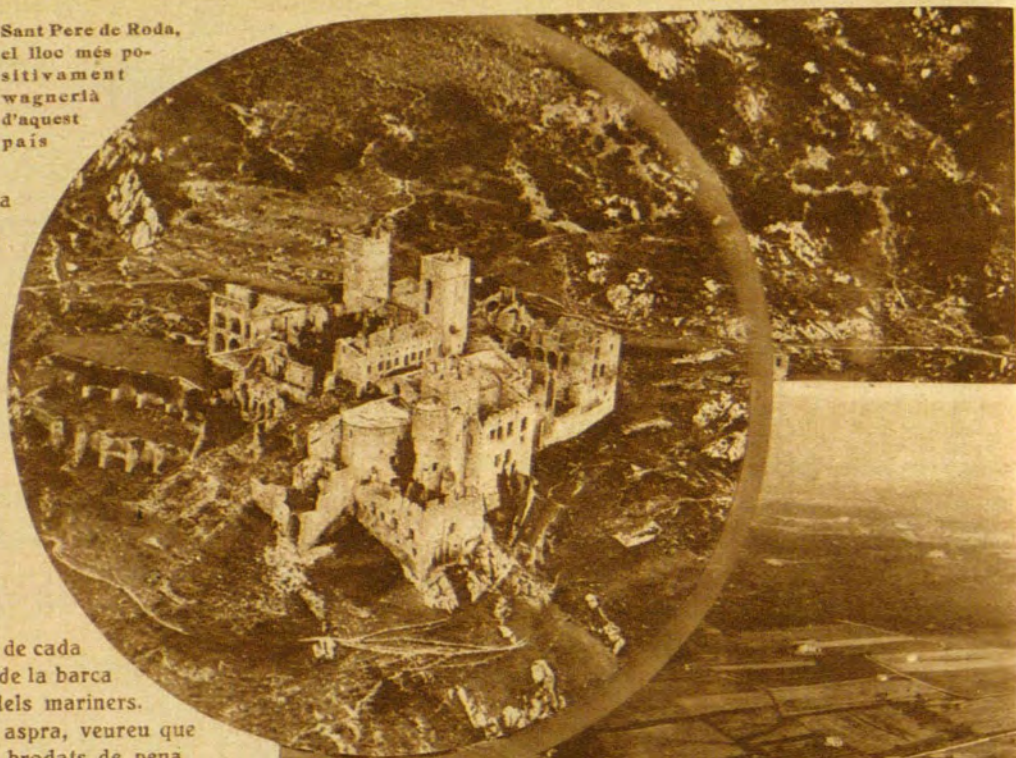
A Roses ja tenen les costelles més pintades d'alegria.

Les barques de bou de l'Estartit van maquillades dels ensiams més tendres i dels tomàtecs més estridents.

A Sant Feliu, a Palamós i a Calella, les barques sembla que surtin de l'envelat, totes acalorades i vermelles de ballar un vals...

Arqueologia El mariner viu d'esquena a la tradició, i de cara a la aventura del peix; per això en els pobles de la Costa Brava, el rastre històric es despinta com la fusta de les barques.

Sant Pere de Roda, el lloc més positivament wagnerià d'aquest país

Entre Calella i Llafranc, tres pins i un castell de guardarroba

Les roques es cuiden de mantenir una decoració arqueològica que de tant en tant fa tot l'efecte.

Les roques tenen un instant d'erudició i de compendi d'història de l'arquitectura, i amb la complicitat de la llum i de l'aigua, arriben a falsificar catedrals.

De vegades la falsificació és tan ben feta, que els ocells de mar s'enganyen i fan el niu pels forats amb la il·lusió de què sentiran cantar el rosari.

Malgrat l'aventura del peix, hi ha conjunts a la Costa Brava, amb tota la rànica cremor de la canya que es bevien els pirates de vela.

Per exemple: Cadaqués. Per exemple: Port de la Selva.

Perquè a la Costa Brava no hi manqui la pell venerable de l'any de la picor, hi ha les torres de la vila vella de Tossa.

A la Costa Brava, hi ha Sant Pere de Roda que és la cosa més wagneriana d'aquest país. Els erudits afirmen que aquest monestir meravellós és del més pur estil romànic i fa prop de mil anys que no s'acaba de morir. Jo sostinc que Sant Pere de Roda va aparèixer amb aquests aires de desolació, l'any que Wagner va escriure el Parsifal.

El dia que un explotador qualsevol aconsegueixi instal·lar en una d'aquestes platges dues mil casetes de bany, l'una al costat de l'altra, i de passada, posi absolutament d'acord la tenora i l'olla de peix, amb l'aigua mineral, la ruleta i el «Morning Post», potser haurà fet un gran negoci, però haurà assassinat la Costa Brava.

La vila vella de Tossa, un lloc de suau calma i d'escenografia romàntica

Juny 1930

JOSEP MARIA DE SAGARRA

TEMES D'OLOT...

El Ball del Gambeto, a Ridaura

Mati de sol. — La plaça Major del poble es troba gairebé deserta i sols mitja dotzena de vaillets juguen al peu d'un porxo, terrejant i embrutant-se el vestit que llurs mares els han posat aquell mati. Els raigs de sol són amos i senyors.

La quietud dura poc, però, surten de missa major i tothom fa via cap a la plaça, parlant animadament i a grans crits. Les mosses suporten alegrement les patotxades dels bordegassos els quals, altrament, no es creuen pas fer més que una gallardia de la jovialitat llur.

Els balcons s'omplen de gom a gom, lluint la gama virolada dels vestits femenins; els porxos i les voreres de la plaça s'atapeïxen de gent i, a primera fila, fregant les cadires dels músics, s'entafura la quitxalla mocosa i vermella de galtes. Els músics ocupen llurs seients i mentres els instruments posen a to amb quatre espinguets de tenora i mitja dotzena de refilades de cornet, baixen a la plaça les parelles de *pavordes* i *pavordesses*, abillades les mestresses amb faldilla, gipó, mocador de punxa i caputxa i guarnits ells amb el clàssic *gambeto* de levítica factura i el barret de copa alta, tan estrany de forma com dubtós de color.

I comença la dansa. — I comença la dansa. Mireu, mireu com puntegen els pavordes majors! Enguany són En Sidro del Serrat i Na Guideta de càn Plana. La tonada monòtona, insistent i suau com una psalmodia, del ball de gambeto, és

Mireu, mireu com puntegen els pavordes majors! Enguany són En Sidro del Serrat i Na Guideta de càn Plana...

Els músics comencen a afinar i les parelles de pavordes i pavordesses baixen a la Plaça amb el seu típic hàbitament

dia treure a ballar qualsevolga de les dones o noies que hi havien a la plaça, tant a baix com als balcons o finestres i era consuetud que l'escollida no podia negar-s'hi sota cap pretext, ni al·legant no saber-ne ni cap altra raó. Un any a un ridaurenc se li va ocórrer anar a cercar per a ballar a una damisel·la olotina de bona casa, que es trobava un balcó, de simple espectadora. Ella s'hi negà en absolut. Res no pogué ablanir la seva tossuderia. Precs i consells dels de la casa, la intervenció de l'alcalde i del jutge de pau i de tots els pavordes. Res; ella cregué que faria el ridícul i no volgué ballar.

El poble s'amotinà. Un motí incruent, però. Circulà la consigna ràpidament i tots els establiments de menjar i totes les cases que tenien forasters tancaren llurs cuines per a tothom qui no fos del poble.

Aquell any tots els forasters, van haver de marxar de Ridaura amb el ventre buit. Enlloc no trobaren qui els volgués donar ni vendre un mos de pa ni un raig d'aigua.

Fins a tal punt es sentiren ofesos els bons ridaurencs en llurs ancestrals tradicions. I encara durà alguns anys que cap olotí no anava al Roser de Ridaura.

Avui el disgust ja ha passat. Balla qui vol i qui no vol no balla. I cada any són més els forasters que van a veure les típiques ballades.

(Fotos Vélez)

JOAQUIM VAYREDA I AULET

seguida per la parella de pavordes majors primer i per les altres parelles després i finalment, per tot el poble que hi vulgui prendre part, amb un respecte i una serietat quasi religiosos. Fins us diria amb uncio.

Barret en mà, agafant amb la dreta enlairada les puntes dels dits de la balladora, amb un gest no desproveït de certa gràcia i àdhuc amb cert caient elegant de minuet versallesc, amb els ulls baixos i passos menuts i acompassats, el ballador va seguint el ritme de la música. La balladora, riallera, frescassa i colrada, de galtes plenes i exuberàncies de sanitud, va saltironant com una cardina, movent l'acampanada faldilla amb moviments lents i completament desproveïts de banalitat. Us he dit ja que aquesta dansa és més un ritus que una banal diversió.

Ja fa una pila d'anys... Fa una pila d'anys que la festa va estar a punt d'acabar malament i s'originà un seriós conflicte entre els ridaurencs i els forasters.

Veureu com: el costum, avui ja deixat per complet feia que després de ballar els pavordes i en generalitzar-se la dansa, cada ballador po-

Barret en mà, agafant amb la dreta alçada les puntes dels dits de la parella, el ballador va seguint el ritme de la música

MANS ENLAIRE!

La clàssica invitació dels policies i dels bandits ben educats, ha tingut — pensaria qualsevol — un èxit ben remarcable entre els personatges que componen aquest conjunt de fotografies. Però no: els documents gràfics demostren que hi ha moltes maneres d'aixecar el braç que no tenen res a veure amb la força persuasiva d'un canó de revòlver...

Aquí tenim, primer, uns jugadors de Baseball, després, uns feixistes ben ensinistrats, després un fragment de Chevallier i, finalment, un jugador de rugby que, pobret, compleix com pot.

Aquest home és un caragirat — se sol dir — O bé: Aquest home té dues cares... Perfectament, ¿què diríem, doncs, de l'actor Paul Muni, al qual corresponen totes aquestes cares que el lector pot admirar?... qualsevol se'n fia, oi?

EL PRIMER ASSALT

Assistia per primera vegada a aquesta estranya festa de Carnaval que s'anomena «un assalt» i que efectivament té alguna cosa d'operació bèl·lica. M'admirava de veure l'embranchida dels assaltants que prenién possessió de la casa amb una desimboltura increïble. N'hi havia que en desfilaven per davant els amos de la casa, agitant els dits davant llurs nas, tot dient:

«Elis, elis, que no em coneixes!»

I la pitjor cosa és que un cop retirades les cares, resultava que, en efecte, molts dels assaltants eren perfectament desconeguts. Aquesta circumstància, no els cohibia

pas; més aviat els encomanava una mena de coratge per ficar-se a totes les cambres, rentar-se als lavabos, tafanejar la biblioteca, treure el cap a la cuina i àdhuc regirar els matalassos.

Totes aquestes sensacions d'assalt i de barreja, tanmateix, no varen causar tanta sensació en el meu cor adolescent, com la dita ingènua d'una bona senyora americana que em va escaure al costat a l'hora del «lonch». Aquesta dama amb un deix melodiós que he procurat estrafer moltes vegades i amb una confiança que em va fer enrojolar fins al cap dels cabells, em va dir gairebé en veu baixa:

¡Mi amigo! ¡Cómo nos ponemos el cuerpo de Jamón en dulce!

CARLES SOLDEVILA

vespre es troba sol al despatx. Ha d'enviar una carta comercial i no té ningú per a fer-la. Conflicte. Hi està tan poc avesat a escriure! Finalment es posa davant de la màquina i, ara una, ara l'altra, comença a teclejar pensosament. La carta que escriu comença així:
Señores Hijos de J. Durán - Valencia,
Queridos hijos:
Etc., etc.

JOSEP MARIA PLANES

GRAMÀTICA I DISTÀNCIA

En el pati d'un col·legi, a l'hora del recreu. Passa un avió. Tots els alumnes aixequen el cap.
—Oh! l'aeroplà—diu un—que és bonica!
El professor que es troba a la vora, corregeix, amatent:
—Aeroplà és masculí i no femení.
I l'alumne:
—Oh! A aquesta distància, qualsevol ho distingeix.

MANUEL BRUNET

La vida és bella!

El famós artista Al Jolson també té la seva historieta per contar, la qual sembla que li ha valgut una sèrie de petits èxits entre les amistats.

Fa així:

Dos senyors que no es coneixien es troben en el tren i simpatitzen de seguida.

—Beneixo l'atzar que m'ha situat davant d'un senyor tan agradable com vós!

—Gràcies a vós, el trajecte, d'ordinari tan avorrit, ha estat deliciós.

—Seria una llàstima que una tan sortosa coneixença es desfés aquí.

—Ens hauríem de tornar a veure!

—No faltava més! On viviu vós?

—A Nova York.

—És sorprenent com la providència fa bé les coses: jo també,

—Carrer setanta quatre!

—Jo també!

—198 west!

—Jo també!

—Al pla quinze!

—Amic meu! Jo també!

—Jo sóc M. Jones, l'odontòleg.

—Però valga'm

Déu, jo també, senyor!!!

AL JOLSON

Projecte de futures forces vives

Un senyor de cartó i un senyor de ferro. Com pòden veure, el senyor de ferro liegix atentament el diari. El senyor de cartó no el liegix perquè troba que encara no es pot permetre el fer filigranes

L'ASSASSINAT DE ROGER ACKROYD

PER A. CHRISTIE

TRADUCCió PER AINA GIL

(Continuació del número anterior)

la seva casa. La darrera, una temible dona, nomenada Miss Russell regna la casa des de cinc anys i segons el parer públic, sense l'aparició de la senyora Ferrars, Ackroyd hauria pogut difícilment escapar-se-li.

Miss Russell, però, hauria trobat un altre adversari en la persona d'una cunyada de Roger, que havia inopinadament arribat del Canadà amb una filla.

La senyora Cyrille Ackroyd, vídua d'un poc recomanable germà de l'amo de Fernly Park, s'hauria definitivament instal·lat a la casa, i, segons paraules de Carolina, «hauria tornat Miss Russell al seu lloc».

No sé pas exactament quin sentit donar a aquestes paraules. Però el fet és que Miss Russell pren una expressió afectada i que aparentment manifesta la més pregonia simpatia per la senyora Ackroyd, quant parla d'ella, «d'aquesta pobra senyora Ackroyd obligada a recórrer a la caritat del seu cunyat... El pa dels altres és tan amarg! Jo seria ben dissortada si no pogués guanyar la meua vida».

Ignoro el que la senyora Ackroyd pensà de l'idil·li Ferrars quan aquest comença a endevinar-se en l'horitzó. No cal dir que ella tenia interès en que el seu cunyat no es casés. Quan trobava a la senyora Ferrars, era afectuosa amb ella... però Carolina afirma que això no prova res!

Aquestes han estat les preocupacions de King's Abbot aquests darrers anys, Ackroyd i els seus sentiments han estat examinats i passats pel sedàs més fi.

És ara que bruscament comença el drama.

Remugant tot això vaig fer les meves visites medicals. No tenia aquell dia malalts particularment interessants, el que era una sort, car el meu esperit es distreia i no feia més que anar al misteri que embolcallava la mort de la senyora Ferrars.

S'havia suïcidat? Si havia tingut la intenció de fer-ho, no hauria deixat una carta anunciant el seu disseni?

La meua experiència em porta a creure que quan una dona s'ha decidit a atemptar

contra els seus dies, desitja exposar les raons. La *mise en scène* li ha plagut sempre.

Quan l'havia jo vist viva per darrera vegada? La setmana anterior, sí. La seva actitud havia estat normal. De sobte em vaig recordar que també l'havia vist la vigília del fet, però no li havia parlat. Passava amb Ralph Paton, la qual cosa m'havia sorprès, car ignorava que el jove es trobés a King's Abbot; fins creia que estava irremissiblement renyit amb el seu parastre, a la casa del qual no havia vingut des de feia un mes. La senyora Ferrars i ell parlaven amb animació.

Crec poder afirmar, amb tota sinceritat, que recordant això tingui el presentiment de l'esdevenidor. Res de tangible, evidentment, mes un advertiment vagorós del caire que anaven a prendre els esdeveniments.

La conversa de la senyora Ferrars i Ralph Paton em sorprengué desagradablement. Hi pensava encara, quan em vaig trobar de sobte davant de Roger Ackroyd.

— Sheppard! va cridar. Sou l'home que justament cercava. Quina terrible desgràcia!

— Ja la coneixeu?

Va decantar el cap. Era evident que la notícia l'havia trastornat. Les galtes rubicundes eren empalidides i el seu aspecte jovial havia desaparegut.

— És encara més afros del que podeu creure, digué amb calma. Cal que parlem plegats, Sheppard. Podeu venir amb mi ara mateix!

— Difícilment. Encara he de veure tres malalts i cal que torni a casa per a la consulta.

— Aquesta tarda, doncs... o millor encara veniu a sopar amb mi, a dos quarts de vuit. Entesos?

— Sí. Ja m'arranjaré... Però què passa? Es tracta de Ralph?

No sé pas per què vaig preguntar això. La veritat és, però, que tantes vegades aquestes converses havien estat per causa de Ralph!

Ackroyd m'esguardà com no comprenent-me, i em vaig donar compte que hi havia, en efecte, alguna cosa de greu, car mai l'havia vist tan trastornat.

— Ralph? repetí, oh no; no és cosa d'ell. És a Londres... Però veieu ací la vella Ganett! No vull

pas parlar amb ella d'aquest lamentable afer. Fins aquest vespre, Sheppard; a dos quarts de vuit.

Vaig assentir i ens separàrem.

Ralph a Londres! Però si havia vingut el dia abans a King's Abbot. Així hauria degut tornar-se'n el mateix vespre o avui molt de matí. No obstant Ackroyd havia parlat d'ell com si no l'hagués vist des de molts mesos abans!

No vaig tenir gaire temps de reflexionar car Miss Ganett va precipitar-se cap a mi, àvida de saber coses, Miss Ganett s'assembla a ma germana Carolina amb la diferència que ella no arriba a resultats tan brillants, estava palpitant i ansiosa.

La mort de la pobra senyora Ferrars no era una cosa afrosa? Moltes persones deien que es lliurava als estupefaents, de molt temps ençà. Però la gent és molt dolenta, per bé que de vegades en tot el que es diu hi pugui haver alguna cosa de veritat. Ja se sap: no hi ha fum sense foc. Hi ha qui diu també que el senyor Ackroyd havia descobert aquest defecte i per això trencat el nuviatge... perquè hi havia nuviatge, Miss Ganett n'estava absolutament segura i jo sabia la veritat certament — els metges la saben sempre, encara que callin com si fossin muts!

I en dir això, ella fixava damunt meu els seus esguards aguts, per tal de veure com jo reaccionaria. Sortosament ma llarga convivència amb Carolina m'havia ensenyat a romandre impassible i a tenir sempre a punt respostes evasives.

Vaig felicitar, doncs, Miss Ganett de no participar en aquesta maledicència, ço que la deixà un xic parada, i vaig reprendre el meu camí.

A casa vaig trobar-hi diversos clients. Els vaig examinar a tots i ja pensava

(Seguirà en el número vinent)

La malaltia d'En Francesc Cambó

"Passades les vacances — diu En Ventosa i Calvell — reprendrà l'activitat política amb més empena que mai."

EL CONSELL D'UNA INFERMERA

—Vostè, senyor Cambó, entén molt en política, però de medicina, cregui'm, en sé molt més jo. Ha d'obeir.

Això li deia a Londres, en una clínica de Wimpole Street, la seva infermera. Sembla que Francesc Cambó feia observacions a propòsit d'una prescripció facultativa. Probablement, però, és aquesta la primera vegada que ha calgut donar-li aquest consell. La famosa esquerperia del líder, tractant-se dels metges, és tota revestida de docilitat i de submissió.

—És un malalt ideal—ens diu el doctor que l'ha acompanyat a Londres—. Es lliura cegament a les mans del metge. Els metges—afirma—conexem un altre Francesc Cambó.

LA CLÍNICA

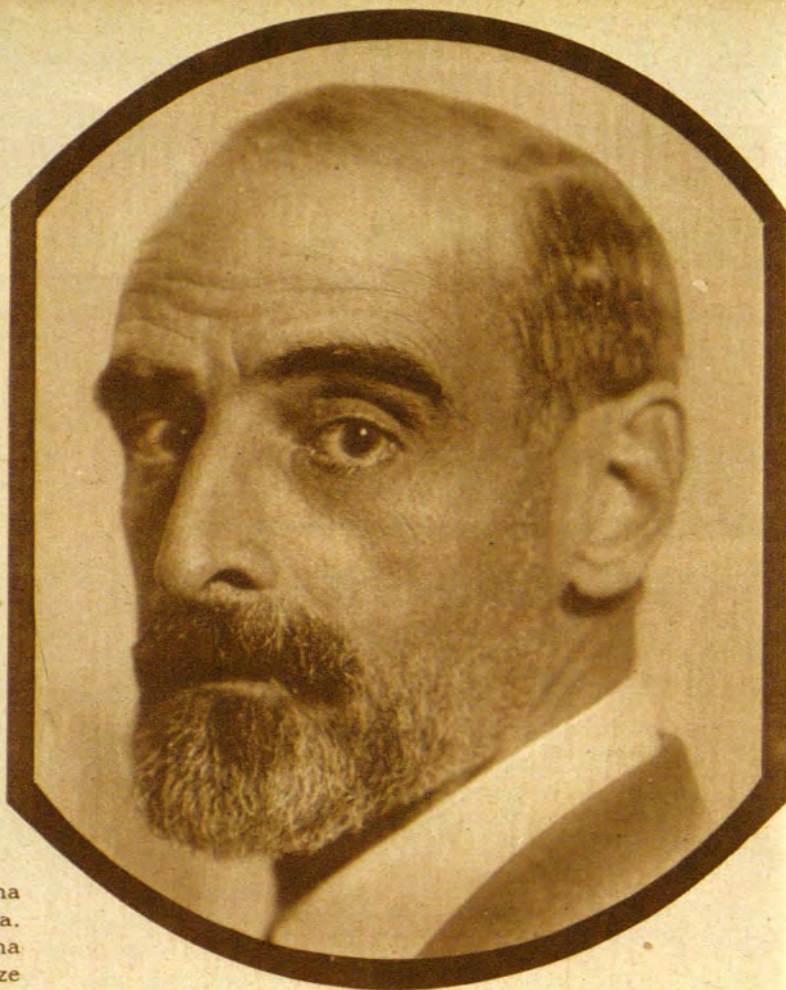
Wimpole Street és, a Londres, el carrer dels metges. Hi viuen els més importants. Hi viu també—i per categoria ja li pertoca—Sir Saint Clair Thomson, el metge que ha operat Francesc Cambó. No l'ha operat, però, a casa seva. Ell viu al número 43, i al 63 hi ha una torreta, propietat d'una infermera, convertida en clínica. La clínica té només dotze habitacions. Francesc Cambó hi ha estat intervingut i hi ha passat uns dies de convalescència.

EL METGE

Sir Saint Clair Thomson, ex-president de la Reial Societat

Joan Ventosa i Calvell

Francesc Cambó

de Medicina de Londres, és un especialista en petites intervencions a la larinx (laringofisures). Ha publicat setanta casos com aquest que patia ara Francesc Cambó.

Sir Saint Clair Thomson té 75 anys, però munta a cavall cada dematí i juga cada dissabte al polo. Té un aspecte esportiu, una vitalitat tremenda.

És tot un senyor i un «causeur» inefable. De la seva «causerie», però, Francesc Cambó no ha pogut gaudir-ne. Es comunicaven per escrit. Ha gaudit, però, de la seguretat prodigiosa de les seves mans i de la seva ciència.

LA MALALTIA

No és res de l'altre món. Pels volts de la caiguda del Directori, tornat de Madrid, Francesc Cambó es queixava d'una ronquera absoluta. El seu metge, En Cinto Raventós, va posar-lo a les mans del doctor Vilà Abadal. Es tractava d'un petit defecte a la larinx, sense importància. Li fou extirpat fàcilment.

El mal a la larinx a primers de maig semblava definitivament resolt. Però quedaven encara restes de la bronquitis que havia patit tot l'hivern. Li fou recomanat un clima sec per resoldre'l d'una vegada. Va anar al Marroc. Recordeu? Tornant, va reproduir-se-li el mal a la larinx. Calia una petita intervenció a una corda vocal. Francesc Cambó acceptà el consell, decidit a fer-se intervenir, com més aviat millor. Va posar-se a les mans del metge sense vacillar.

NI A MADRID NI A BARCELONA

Es deixava operar a condició que no fos ni a Madrid ni a Barcelona. Com més lluny, millor. Ell, naturalment, ho feia per defugir el rebombori que es produiria al volt d'una intervenció insignificant. I els metges volien també portar-lo ben lluny per a aïllar-lo decisivament. La prohibició de parlar poc fou durant un temps compatible amb rebre una vintena de visites diàries. La seva docilitat de malalt era més feble que el seu sentit cívic.

On es faria operar? Podia anar a trobar excel·lents especialistes que li recomanaven d'Àustria, de Bèlgica i de Suïssa. Però l'especialista més famós era Saint Clair Thomson. Altrament, Francesc Cambó ja s'hi havia fet visitar, feia

un parell de mesos, per consell del doctor Vilà Abadal. L'especialització del doctor anglès, doncs, però sobretot la llunyania, portaren Francesc Cambó a Wimpole Street.

SECRET A BARCELONA I SECRET A LONDRES

El secret d'aquesta intervenció fou mantingut a Barcelona durant tres mesos, cosa que equival, si fa no fa, a un «rècord». Ho sabien només un parell de metges i quatre íntims que van guardar el secret amb pany i clau.

La cosa no va traspasar. El dia 10 de maig, Francesc Cambó se n'anava a Londres. Al cap de quaranta-vuit hores se n'hi anava el seu metge Vilà Abadal. En arribar a Londres el va trobar instal·lat a la clínica, a punt d'ésser intervingut.

El secret, a Londres, no fou violat. A base del seu equipatge, un català que va flairar-lo va callar-lo com un mort. Des de Barcelona els pocs que sabien que era a Londres no sabien a quina clínica, ni el carrer ni el número on s'esqueia.

Llevat de les infermeres, a la seva cambra de clínica no va entrar-hi ningú. La vigília d'ésser intervingut, el doctor Vilà Abadal va fer-li companyia tot el dia. Es posaven d'acord per escrit.

Després de la intervenció felicíssima, el deixaven a les fosques perquè fes repòs absolut. A la impensada prenia llapis i paper. Li calia dormir sobretot. Aquesta fúria d'anotar allò que se li acudia sobre mil afers, exigia un exèrcit en vigilància.

NO PERDEM L'ORADOR

És Sir Saint Clair Thomson qui ho diu. És a dir, l'autoritat màxima. Quedarà perfectament bé de la larinx—assegura. Li cal només una temporadeta de parlar poc i en veu baixa.

Els qui temien la pèrdua del gran orador, l'espectacle d'incisió i precisió que són els seus discursos, poden restar tranquils.

EN CAMBÓ, A UN CASTELL

Quan tothom creia que el mecenas català encara era a Londres, un amic ens diu que En Cambó és a Bèlgica, refent-se en un castell. No en sap ni el nom, ni el lloc; només sap dir-nos que el dia abans En Ventosa i Calvell va arribar-ne.

A l'escala de la Lliga trobem l'ex-ministre, que feia vint-i-quatre hores havia arribat de Bèlgica, on passà uns dies amb En Cambó.

Sabíem que a la Lliga es reunia el Comitè d'Acció Política per a prendre acords importants per a l'esdevenidor de l'entitat. Ben segur que En Ventosa no hi mancava, portant el consell del company que allà, en terres de Bèlgica, refà la seva salut.

DIU EL SENYOR VENTOSA

—En Cambó està ben bé i molt coratjós. La seva veu és claríssima. No perdrem l'orador; no hi ha perill. Naturalment, ara quan parla encara es reserva. Aquests dies que hem estat junts férem diverses excursions. En Cambó no vol que es sàpiga on és, per no rebre visites. Cal deixar-lo reposar tranquil·lament.

—Però on és?

—A Bèlgica. I es preocupa amb viu interès de l'actual moviment polític nostre. Segueix amb avidesa tots els esdeveniments i els comenta amb els que té més a prop.

En Ventosa frisa. Han entrat els altres companys de Comitè, i nosaltres l'entretenim.

—Digueu que passades les vacances En Cambó reprendrà la seva activitat política amb més empena que mai.

—Una darrera pregunta, senyor Ventosa: ¿Pot dir-me el nom del castell on es troba En Cambó?

—Demaneu molt, però vaja... Poseu: «Château d'Ardenes», a Bèlgica, a la vora de Liège.

—Santa paraula!

DELICIOSES BEGUDES I POSTRES GELATS

GRAN PREMI a l'Exposició Internacional de Barcelona i a la Ibero Americana de Sevilla

a l'abast de tothom que
posseeixi la famosa nevera
electro-automàtica

FRIGIDAIRE

fabricada per «General Motors»

A la davantera de la refrigeració automàtica mundial ha assolit l'èxit en neveres silencioses, funcionant sense aigua, sense gas, ni amoníac. Cal sols enxufar-les al corrent elèctric i no precisa cap intervenció ni manteniment.

Les neveres FRIGIDAIRE tenen control per regular el fred sec que conserva perfectament els aliments. Produeixen gel pur en cubets i porten l'HYDRATOR, darrera i exclusiva novel·lat de

Luxosament fabricada, FRIGIDAIRE
té una presentació elegant i atractiva.
Grans facilitats per a la venda a ter-
minis, des de 165 Ptes. mensuals

REPRESENTANT:

RADIO-LOT

Passeig de Sant Joan, 17 - BARCELONA

DESPRES DE LA MEDALLA D'HONOR

EL PINTOR JOAQUIM MIR A VILANOVA

Es al matí de Corpus i la gent surt cap a les platges a encarar-se amb el mar. Arribem a Vilanova y Geltrú, tota plena de claror, llençant claror ella mateixa.

Anem cap a casa En Mir, el qual ens rep al jardí de casa seva, on hi ha una mica de tot; papagais, micos, gallines, flors i, a més a més, hortalisses tan ben cuidades pel mateix amo, que no ho faria mes bé el millor hortolà.

— Doncs, què hi ha, nois? — ens diu En Mir.

— Venim a veure'l en nom d'«MATGES» i a que ens digui quatre mots.

— Ah, prou! — fa ell, somrient. — Veieu quines col-i-naps i col-raves que hi tinc aquí? Fan bonic, oi?

Tots hi estem conformes i fins la senyora d'En Rebull, l'escultor, qui junt amb el seu marit es troba amb nosaltres, en la festa major i n'arreplega un grapat que el mestre arrenca amorosament de terra.

— Sembla que us agraden les bestioles — dic jo — perquè en veig moltes.

— Prou m'agraden, però amb mesura. Varen fer correr que m'agradaven i tothom me'n regalava. Fins un lleó i un serpent. Però jo no els vaig voler.

Ens presenta en Kuki: un miquet arrebeixinat i una mica esquerp que du la clenxa molt ben partida, el qual, amb uns ulls oberts com dos *pica patrons* es deixa retratar a coll de l'amo, una mica estranyat, però, de la maniobra. En Goby, un formós *berger* de bell pelatge, fa, en canvi el tossut davant de la màquina, però al capdavall es decideix.

M'encaro amb el pintor: — Sou de Barcelona, oi?

— El meu pare era d'Olot. Jo vaig néixer a Barcelona i Vilanova és la meua pàtria adoptiva.

— Volen fer-vos un homenatge, tinc entès.

— M'estimen molt i ho fan amb tota sinceritat. Els hi accepto i agraeixo per la bona voluntat, però jo en dic fer-me fer els gegants. Veieu? He portat de Madrid aquesta estàtua. Sembla francesa. Pot ésser també italiana de la decadència romana. Tinc també un Muñoz Degraín molt bonic i penso fer altres adquisicions i fer-ne un petit Museu, de casa meua. Veureu, no tenim fills. Què tinc de fer? Més tard potser, Vilanova tindrà motius per a recordar-se de mi.

Joaquim Mir amb el seu mico Kuki, eixerit company de taula.

Sota la lluna clara de Vilanova, Joaquim Mir recorda, satisfet, el seu triomf de Madrid.

Fotos Gaspar

— Parlem de la Medalla d'Honor. Com us tractaren els madrilenys?

— En general són bons xicots i no puc dir-ne mal. Demà m'arriba En Francès, un dels crítics d'art més honorats i més entesos i un dels homes més amables i comprensius per les coses de Catalunya. Ho faig constar amb goig i per a fer justícia.

— Però amb la votació sembla que hi hagué bullit, veritat? En Solana...

— Res, home, res. Capelletes, enveges, petiteses. Els artistes som així i moltes vegades ens portem com a grans criatures o com a criatures grans. Si En Solana mateix, en l'elecció anterior va donar-me el vot... però ara el varen engrescar i el varen posar en evidència. Després pretenien anul·lar l'elecció dient que vaig fer tanta pressió per a obtenir vots. Això no és cert: podria ensenyar-vos una pila de cartes, entre elles d'En Sotomayor, En Benedito, En Capúz, etc., en termes tan elogiosos, i parlant de mi — perdoneu la immodèstia — amb tant d'entusiasme, que és pueril voler-les atribuir a coaccions. Res, res; parlem d'altres coses.

— Què me'n dieu del vot autoritzat?

— Era necessari. No hi fa res que els votants no hagin vist l'exposició. No és un quadre el que es jutja, sinó l'obra d'un artista. I aquesta, tots la coneixem. Jo no he vist mai cap Corot. Doncs, bé; si visqués i em demanessin el meu vot per a ell, podria negar-li?

— D'artistes clàssics, quins preferiu?

— Oh, molts, molts. Per sobre de tots, Rembrandt, El Greco, Goya, Velázquez...

— I dels d'ara?

— No m'enredeu, que trepitgem un terreny perillós. Poseu, per això: Mompou, Humbert, Castedo, lu Pasqual; aquest, cada dia més definit. Per cert que li han fet una injustícia enguany. I es llàstima.

— Us agrada molt de pintar?

— Quan pinto, només veig llum. Llum i color; tot el demés és accidental. No sento ni veig res més.

— Ni quan neva — interromp la seva muller —. Aquest hivern, un dia a Mirabet de l'Ebre, haguérem d'anar-lo a cercar al mig d'un camp on pintava, duent al damunt de l'espatlla dos dits de neu. Havia d'acabar un arbre florit.

— És clar — fa ell —, l'endemà ja no ho hauria estat.

— Una pregunta per acabar, mestre. I ara, què penseu fer?

— Pintar, pintar sempre. Si fos més jove, aniria al Japó. Però, em sabria tan de greu morir fora de Catalunya! — J. V. A.

— Escolti jove (és el que els pren de la màquina): No em podria dir quants plats es trenquen cada dia si fa no fa?

— Jo en treco pocs. Un que n'hi havia abans...

— No es tracta de fer-los-hi pagar. És una curiositat com una altra. I sóc persona manada com vostè.

— Ho saben a dalt que són els que els compren.

Després hem aclarit que això es compta per anys, per comprar-ne de nous i que la trencadissa és un secret. (Qui sap si de cara als accionistes!) — pensem.

Estadística per als desgats

Per aquests i per les petites boques que mengen madrigals i canyes de gelat i s'empassen miques de música, anem a divulgar unes xifres, simplement monstruoses. Ho farem amb una tipografia que els permeti de tenir-ho a taula, a tall de menú i, si cal, en tiratge a part.

Ous

N'arriben cada dia vuit caixes de 350 ous cada una. És a dir es trenquen i es debaten i es xuclen cada dia 2.800 ous.

Panets

Continuem per les minúcies. De panets— amb paper fi i tot, uns 8.000 sense comptar aquest paper anglès torrat, dauradenc del desdèjui que ocupa una extensió de taula tan llarga que no es veu on acaba.

Peix

Aquesta càmara és una natura morta imponent. Hi domina el

blanc platejat i el vermell cardenalici de la llagosta.

El consum diari? Ens diuen el del mes. Fa més respecte. 1.200 quilos de llenguado; 1.000 quilos de llagostins, 1.000 quilos de llagosta, 600 quilos de lluç, 800 de turbot i 300 de calamarç i sípia.

Carn

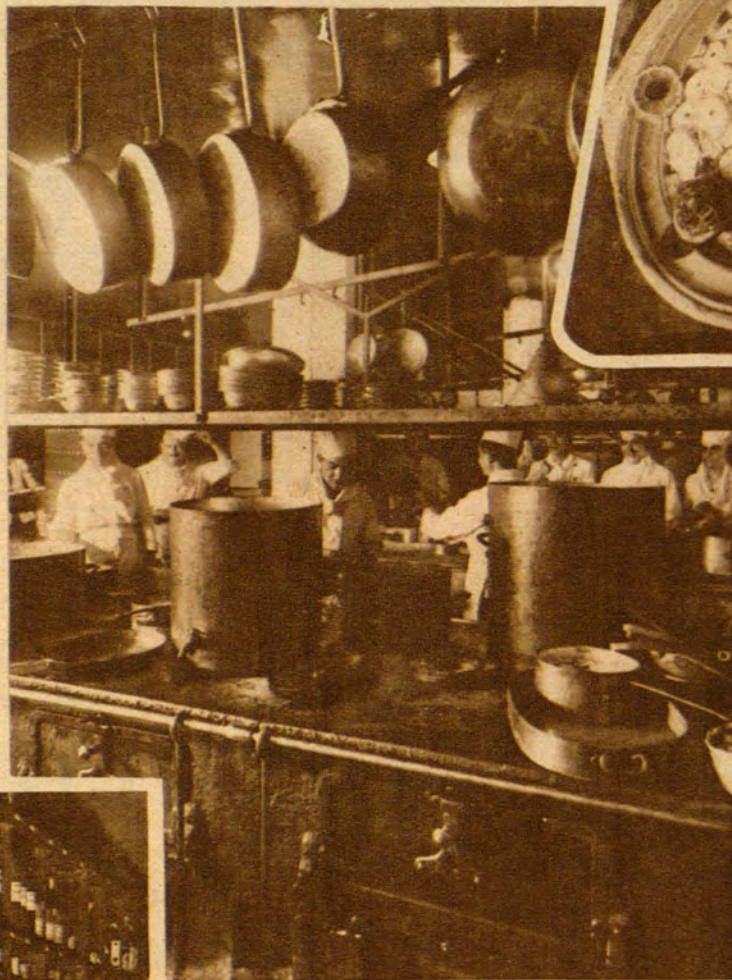
Vedella blanca d'Avila: 70 quilos diaris; 30 de filet, 50 de vaca de primera, 28 llaines de fideus i 25 quilos d'anyell.

Pollastres

Poulardes de França, 65 cada dia i 60 pollastres del Prat.

Verdura

Per no esmenussar la llista cal dir només que se'n consum uns 70 quilos diaris.

Si són servits... ¿què me'n diuen d'aquestes llagostes?

Pernils

Es consumen uns dotze pernils diaris. Imagineu els sandwichs possibles si us plau. A part del pernil, la carn de porc té un lloc molt poc brillant entre aquestes xifres.

Fruita

Cent cinquanta quilos de tota mena. El recó de la fruita fa pensar en les piles de melons del volt de l'Estació de França o en

Sembla mentida que d'aquesta disbauxa de ferro i de maquinària en puguin sortir unes coses tan delicades...

El somni de l'americà

...com per exemple aquesta estiba de torrades

Bodegó. Un bodegó de debò.

les piles de taronges al moll. Els vint cistells de maduixes que hem vist arribar, ni es veuen.

Oli

La proporció d'aquests líquids ha d'ésser, si fa no fa, tortencial i ho és, en efecte: 100 litres d'oli — malaguanyat — es vessen cada dia... Fòra curios de saber el que consumeixen cada dia les esglésies de Barcelona.

Vi i xampany

Trobem gairebé tantes dificultats per esbrinar aquesta xifra com per saber la dels plats que es trenquen cada dia. La del xampany depèn dels banquets. Del vi posem-hi 500 litres.

El gel

El gel se'l fa la casa, en un departament que té tot l'aire d'un dipòsit de locomotrius. Pel cafè hi ha una cuina expressa i deu homes. Pel sucre, és a dir per la pastisseria, hi ha també tot un departament. El consum del gel és d'una tonelada i mitja.

Natura morta

Aquestes olles i casseroles enormes, a vista d'ocell, aprofitant l'escala del fotògraf, és un espectacle únic. Us retorna la il·lusió de la qualitat, al punt dolç. És a dir quan la qualitat començava a desil·lusionar-nos. Estadístiques i secrets d'elaboració a part.

aquest paisatge, ric de color, i a més d'aroma — cosa que els paisatges, a vista d'ocell no donen mai — és inoblidable.

I si això no us sembla encara una balançada prou eficaç, sortiu un moment, si us plau, a aquest recó on es guarden les flors per a la taula. Veureu que toca ben bé una flor per plat. I gairebé tot un ram. Aquesta proporció, doncs, guarneixi la taula de la pàgina anterior on parem l'estadística dels desganats.

M.

(Fotos de Cases)

LLIBRERIA CATALONIA

Un bon llibre
és el millor
present en tota
època de l'any

PLAÇA CATALUNYA, 17

PERFUMERIA SELECTA
PARA CABALLERO

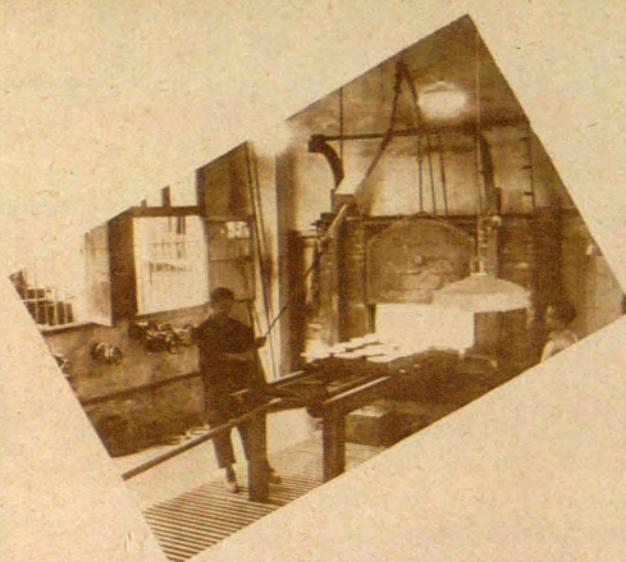

Garnier

• AGUA DE COLONIA • EXTRACTO
 • LOCION • MASAJE • JABON
 • FILADOR • BRILLANTINA
 • PASTA DENTIFRICA • POLVOS
 • TALCO • CREMA PARA AFEITAR
 • RUM • CHAMPU • ANILAO MUHA

PREPARADO POR
APARADO DES

APARADO DES

S. A. Hornos Hermansen

Bilbao: Apartat, 61 - Barcelona: Cortis, 541, 3.er

Constructors de forns industrials.
15.400 forns construïts en el món.
119 referències a Espanya.

Corona

La cuina ideal
a gas de benzina
sense pressió.

La darrera
novetat.
Desitjo agents.

A. KLAEBISCH - Claris, 69-71, A. tat 858 Barcelona

IMATGES

SETMANARI GRAFIC D'ACTUALITATS

NÚMERO SOLT: 40 CENTIMS

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ:

Barcelona, semestre 10 ptes.

Fora » 10'50 »

ADMINISTRACIÓ I VENDA:

LLIBRERIA CATALONIA

Plaça de Catalunya, 17 - Telèfon 12456 - BARCELONA

Naftalina

Contra les arnes

BELLESSES DEL CINEMA

Les belles del cinema divideixen llur jornada diària en tres parts: la primera, per a llurs afers particulars; la segona, per a treballar i la tercera, per a fer-se fer aquestes fotografies dedicades a llurs admiradors de tot el món...

Aquí tenim Dorothy Jordán, la deliciosa artista de la Metro-Golwyn-Mayer, en tren d'acomplir la tercera part del seu programa. Per la circumstància — ja són lluny aquells films de l'Oest aventurer — Dorothy Jordán s'entreté a muntar un cavallet de cartó en un «carroussel» del «Venècia», famós balneari de Califòrnia.

Maria Alba, la noia de Barcelona que va sortir d'aquí sense altre bagatge artístic que la seva bellesa i la seva joventut, ha fet definitivament fortuna a Hollywood. L'adveniment del cinema sonor ha afavorit, i no poc, la «classificació» de Maria Alba. La seva veu és a l'alçada de la seva fotogènia, cosa que no poden dir una pila d'estrelles del país del cinema.

Per la gent de la «Paramount» ha estat una troballa el fet de trobar-se que tenien entre el seu personal una artista bonica i disciplinada i que, a més a més, parlava correctament l'espanyol. I aquí tenim Maria Alba convertida en gran «vedette» del film «El gran delict» completament parlat en castellà, que edita la Paramount Pictures. La foto que publiquem correspon a una escena d'aquest film.

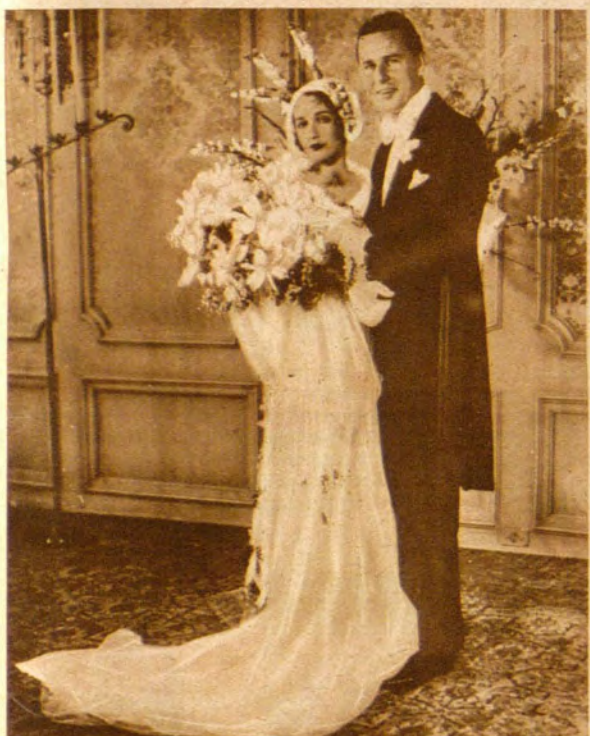
ACTUALITAT ESTRANGERA

Els tripulants de l'avió «Cru del Sur», capità Kingsford Smit, Fonch Swstannage, Vadyke i Flugreng, que han cobert magníficament el vol Irlanda - Nova York

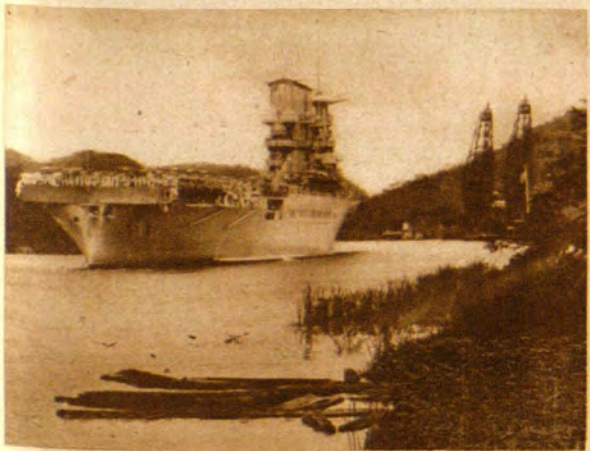
L'aviador australià Kingsford Smit, comandant del «Cru del Sur». Ha dit que pensa casar-se i no volar més en grans raids. «Després de tot, per què serveixen?», ha manifestat a un reporter

La famosa estrella del cinema, Bette Daniels acaba de casar-se amb M. Ben Lyons

El rei Carol de Romania, acompanyat del marescal Averescu visa el sisè Regiment d'Infanteria, del qual havia format part. Els oficials, ex-companys seus, li ofereixen un present

La «Pacific Flotte» americana atravesant el Canal de Panamá per prendre part en les maniobres de l'Atlàntic. — El vaixell «Saratoga» en un dels llacs del Canal de Panamá

Els sanguinants esdeveniments de la Índia. — Soldats anglesos encerclant la presó de Bombay amb filferros, per dificultar l'assalt dels revolucionaris (FOTOS KEYSTONE I DELIUS)

Els "Campanilleros de Bormujos" a Barcelona

El Director

Em creia que anava a oferir als lectors d'IMATGES un reportatge sobre el folk-lore andalús i m'ha sortit una enquesta de caràcter social. La culpa la té aquest Zeñó Pepe, petit i rabassut, amb quatre plomes de pèl blanc sobre el crani, que a la primera frase de presentació m'ha desviat del meu objectiu.

— José de la Rosa y Olivares, director de los Campanilleros de Bormujos, zabe Vd?... Bormujo, a cuatro kilómetros de Zeviya, con 2.380 habitante cabales, zi lo zabrè yo que zoy er zecretario der Ayuntamiento y der Juzgado!

— Bé, home, no s'exalti; només volia presentar els seus companys als lectors de la nostra revista i explicar-los el sentit i els secrets d'aquesta orquestra de campanes i de les cobles que canten.

— Na, hombre, pué va Vd. a ver!

L'ambient

— Niño!... Niña!...

Cants i crits i converses i repics de castanyoles s'apaguen, i de totes les portes entren al saló homes i dones i nois i noies vestits ja per anar a l'Exposició; guayaberas blanques, paveros negres, mantellines i pells morenes. Expectació.

Un règim democràtic

Don José fa la presentació:

— Ací tot es fa segons la més estricte democràcia. Jo mano. Però quan es presenta un cas greu, consulto els companys. I es fa el parer de la majoria. Quan vostè ha vingut estàvem dinant.

— Tots som iguals — afegeix — els homes i les dones, el petits i els grans; tots cobrem el mateix, els que canten com els que toquen i com els que ballen. Solament jo, per poder fer possible la contracta, he hagut de deixar de cobrar...

Al Zeñó Pepe se li humitegen els ulls:

— ...I endezpué no os vais a acordá de mí!

— Nos vamo a acordá de V. más que de Cristobal Colón, y va verá las exequia que le haremos y lo que le vamo a rezá — replica el cor.

Estic a punt d'enternir-me.

¿Es un número del programa?

La qüestió social

— L'Exposició no us paga bé?

— Cada un de nosaltres guanya deu pessetes diàries i ens surten els viatges en tercera. És molt, comparat amb el que guanyem quan treballem al camp. Tan de bo tinguéssim feina seguida d'aquesta!

— Guanyeu poc?

— Els homes quatre pessetes de jornal treballant la terra.

— I les dones?

— Les dones treballen en els magatzems dels colliters hi guanyen dues pessetes.

— Dues pessetes?...

— Sí, i cal que fem trenta plats cada dia — aclareix una morena eixerida. — Cada plat és un quilo d'olives que cal deixar a punt de farcir — ens explica Don José.

Per la concòrdia

— No us podeu imaginar la rapacitat dels nostres zeñoritos — afe-

La colla dels "Campanilleros" au grand complet. El ciutadà del cap d'avall, que va vestit com si diguéssim de paísà, es el director de la "troupe" i secretari de l'Ajuntament i del Jutjat de Bormujos

Les tres parelles femeníes dels "Campanilleros" componen un quadre plàstic en honor dels lectors d'Imatges

(FOTOS CASES)

Aquesta gerra i aquesta espadenya, a més a més de servir com a tal gerra i tal espadenya, poden convertir-se, convenientment manobrades, en un instrument musical. Com? Llegiu l'article i ho sabreu

geix —; per això admirem Catalunya, on la feina és ben pagada.

— I la nostra Exposició?

— Magnífica!

El Zeñó Pepe, concentra el pensament i precisa:

— La Exposición de Barcelona ez un caballero apuesto, gentil y gallardo... La de Zeviya ez una muchachita ideal, recogida y honrá... La novia der caballero, vamos!

Inclino el cap en senyal d'assentiment.

Una sessió privada

— Heu vingut molta colla?

— Dinou homes i vint-i-una dones.

— I els instruments?

— Les dones toquen totes els palillos (castanyoles). Els homes campanes de nota diferent: un güiro (raspador), una guitarra, dos triangles i un bajo, — instrument que don José ens assegura que es remunja no menys que a la noche de los tiempos i que consisteix a picar amb una espadenya la boca d'una gerra de coll estret.

— I els campanilleros, què?

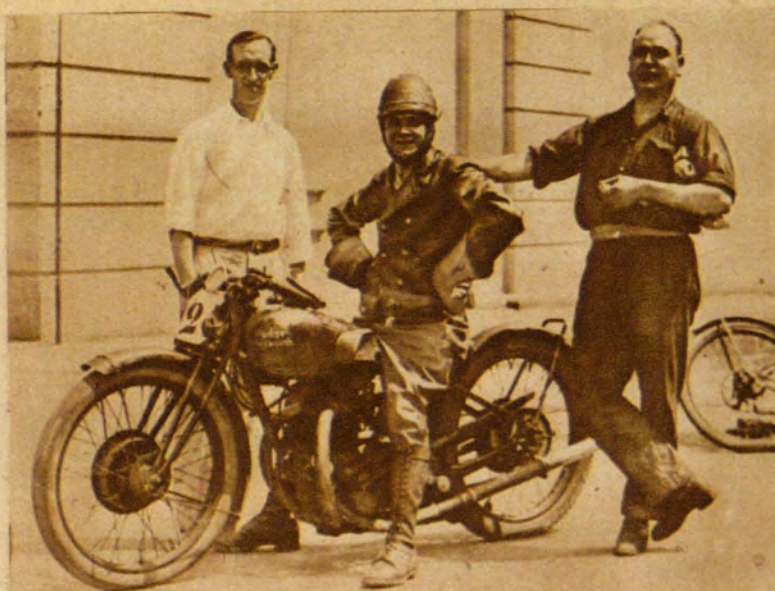
— És una institució de quatre o cinc segles, i sempre igual fins que jo la vaig modernitzar l'any 1918. Va néixer del costum d'anar a convocar els veïns per al rosari. Ara participem els funerals i els actes del Dia dels morts.

J. F. PUIG

Els preparatius per a la cursa en costa «Exposició»

El guanyador absolut en totes les categories N'Antoni García

Aquestes tres noies madrilenyes passen per la nostra ciutat dalt d'una «manuela» com en diuen a Madrid. A Barcelona, per casos de compromís encara en queden

La verbena madrilenya, celebrada al poble espanyol fou, en certa manera, una exposició de mantons sobre uns bons figurins

Màrius Jouveau, «capoulié» del Fellbrige, sota els clausres de Montserrat, condecora la solapa de Francesc Matheu amb la cigala d'or

L'equip del Barcelona i el de l'Atlètic de Bilbao, en un grup amistós abans de començar el partit de diumenge. La placa d'argent és un homenatge del club bilbai al cercle blau grana

(Fotos Cases i Gaspar)

Frederic Mistral, nebot, al costat de la seva muller, vestida d'arlesiana i del Baró de Güell, en l'acte de la inauguració del monument al seu oncle

De la "Verbena Madrilenya" al Poble Espanyol

Dues noies – per cert catalanes – que aportaren la seva gràcia i la seva bellesa a l'extraordinària «Verbena» de l'Exposició

(Foto Cases)

NAGSA-Casanova, 212-213